

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 38

jar 2018

**v Kristovom
zákone**

Príkazujem vám, aby ste sa milovali navzájom.

**Dám svoje zákony na ich srdcia
a napíšem ich na ich mysle**

**a na ich hriechy a na ich neprávosti
viacej nikdy nespomeniem.**

Židom 10:16-17

Boh nás má rád

Plesaj vďačne s radosťou: Boh nás má rád!
 Tešíme sa jeho milosťou: Boh nás má rád!
 Hriešnici, zo sna vstávajte, spasenie večné hľadajte,
 smrti noc zmizla, jasajte: Boh nás má rád!

Zbor: Boh nás má rád! Boh nás má rád!
 Plesajme vďakou, radosťou: Boh nás má rád!

Oznámte všade hriešnikom: Boh nás má rád!
 Záchranu večnú máme v ňom – Boh nás má rád!
 Spasiteľ prišiel presväty zomrieť na kríž Golgoty:
 spasený sme už ja a ty – Boh nás má rád!
 Zbor:

Ty, ktos' ho prijal, zajasaj: Boh nás má rád!
 Dobrotu jeho okúšaj – Boh nás má rád!
 Slnce i štít v ňom máme svoj, nádeje lásky večný zdroj,
 stíši On všetku žalosť, boj – Boh nás má rád!
 Zbor:

Spevník Duchovné piesne, Nitra 1987, pieseň č. 111.
 Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

V Kristovom zákone	2	Vzkriesenie v SZ a NZ	31
Boh slávny, Hospodin.....	27	Ježiš, pravý Mesiáš	37
Medzi smrťou a vzkriesením	28	2 % z dane z príjmov	40

V Kristovom zákone

Pod akým zákonom je veriaci Novej zmluvy?

Boží plán v dejinách národov je plán spásy. Cieľom je, aby Boh mal svoj ľud, ktorému bude Bohom a uprostred ktorého bude prebývať. Tento ľud má byť ľudom Bohu verným a Boha milujúcim, ľudom spravodlivým, ľudom, ktorý koná dobro, zachováva pravdu a súd. Čo to presne znamená, definuje Boží zákon. Boh svoje zákonné požiadavky vyjadril v Mojžišovom zákone, keď si oddelil na Sinaji izraelský národ, aby mu bol zvláštnym ľudom. Od Kristovej obete na kríži je Božím ľudom Cirkev zo Židov i pohanov. Sú to všetci tí, ktorí uverili v Ježiša Krista ako v Spasiteľa a Pána. V tejto súvislosti povstávajú otázky, v ktorých veriaci často nemajú jasno. Napríklad: Je veriaci Novej zmluvy pod Mojžišovým zákonom? Vzťahujú sa na veriaceho Novej zmluvy nejakým spôsobom niektoré prikázania Mojžišovho zákona? Je veriaci v Kristovi slobodný od Mojžišovho alebo akéhokoľvek zákona? Je veriaci Novej zmluvy bez zákona alebo si je zákonom sám sebe? Akú funkciu plní v živote veriaceho Novej zmluvy Mojžišov zákon? Všetky takéto otázky sú na mieste a sú dôležité. Účelom tohto článku je pozrieť sa na ne zblízka.

Boží zákon

Boh stvoril človeka a vstúpil s ním do osobného vzťahu (1. Mojžišova 1:26-31, 2:15-25). Pre tento vzťah určil pravidlá. Zjavil, čo od človeka očakáva. Jednoducho a výstižne sa dajú Božie požiadavky zhrnúť ako láska, vernosť, lojalita, poslušnosť. Boh je dobrý a všetko, čo stvoril, bolo veľmi dobré. Preto aj Božie požiadavky na človeka, Božie príkazy, boli dobré a pre človeka užitočné. Keby ich človek poslúchal a riadil by sa nimi, bolo by mu to na dobré. Nič z toho, čo Boh požaduje svojimi príkazmi, nie je človeku na zlé.

Tam na počiatku, keď ešte nebolo ani hriechu, ani neposlušnosti, ani smrti, dal Boh človeku hlavne jedno veľké prikázanie – *zákaz jest' ovocie stromu poznania dobra a zla* (1. Mojžišova 2:17). „*A Hospodin Boh vzal človeka a umiestnil ho*

v záhrade Édena, aby ju obrábal a mal na ňu pozor. A Hospodin Boh prikázal človekovi a riekol: Z ktoréhokoľvek stromu rajskeho budeš slobodne jest', ale zo stromu vedenia dobrého a zlého nebudeš jest', lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš“ (1. Mojžišova 2:15-17). Človek nepotreboval poznať rozdiel medzi dobrom a zlom, pretože bol vo vzťahu s Bohom, ktorý je dobrý a ktorý človeka zaopatroval všetkým dobrým, pretože všetko stvorené bolo veľmi dobré. Ale Boží nepriateľ pokúšal človeka a snažil sa ho presvedčiť, že Boh chce človeku uprieť niečo z toho dobrého (1. Mojžišova 3:4-5). To je klamstvo. Človek sa však nechal zviest', zhrešil, vzbúrili sa voči Bohu, prestúpil prikázanie.

Prikázanie, ktoré Boh dal človeku na počiatku, predstavuje zákon. Cez toto

prikázanie Boh vstúpil s človekom do zmluvy. Táto zmluva sa zvykne nazývať zmluva s Adamom^{A)}. Zmluva s Adamom má charakter zmluvy skutkov. Je postavená na skutkovej poslušnosti (t. j. naplnení zmluvy konaním prikázaných skutkov) a predkladá dve cesty. Boh s prikázaním oznámil aj trest za neposlušnosť, trest za prestúpenie prikázania (1. cesta): „... *ale zo stromu vedenia dobrého a zlého nebudeš jesť, lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš*“ (1. Mojžišova 2:17). Naopak, výsledkom poslušnosti (2. cesta) by bolo, že človek by mal večný prístup k stromu života (či dokonca nakoniec aj prístup k stromu života vo večnosti – Zjavenie 2:7, 22:2, 22:14).

Už tu na počiatku je zjavené, že neposlušnosť, čiže neposlúchnutie prikázania či prestúpenie Božieho zákona, má svoje dôsledky – veľmi vážne dôsledky pre človeka. Cez Adamovu neposlušnosť prišla smrť ako Boží trest a smrť prešla na všetkých ľudí (Rímskym 5:12). Odvtedy sú všetci ľudia smrteľní, je im uložené raz zomrieť a potom súd (Židom 9:27). Cez Adamovu neposlušnosť prišlo porušenie a hriech, hriech vošiel do sveta (Rímskym 5:12), všetci ľudia sa rodia porušení hriechom, hriešni, v dôsledku čoho hrešia a sú mŕtvi vo svojich hriechoch a previneniach (Efezským 2:1; Kolosenským 2:13). Cez Adamovu neposlušnosť prišla aj kliatba na celé tvorstvo (1. Mojžišova 3:16-19). Tvorstvo bolo podriadené porušeniu, a preto vzdychá a bolestí (Rímskym 8:20-22).

Je zrejmé, že všetci ľudia (Adamovi potomkovia) nezahrešili takým prestúpením ako Adam (pozri aj Rímskym 5:14). A predsa musia všetci ľudia niest

tie isté dôsledky. Tak isto je zrejmé, že nezahrešili zvieratá, rastliny a Zem (planéta), teda celé tvorstvo. A predsa celé tvorstvo musí niest dôsledky Adamovho pádu (tvorstvo vzdychá a bolestí, lebo je podriadené márnosti a porušeniu – pozri Rímskym 8:20-22). Z toho vyplýva, že zmluva s Adamom sa vzťahovala na všetkých ľudí, a dokonca aj na celé tvorstvo. Základom pre túto skutočnosť je to, že Adam ako prvý stvorený človek bol Bohom daný do postavenia vladára a správcu nad celým tvorstvom (Rímskym kapitola 5; 1. Korinským kapitola 15). Preto sa zmluva s Adamom zvykne niekedy nazývať aj zmluvou so stvorenstvom^{A)}. To, že zmluva s Adamom sa naozaj týkala celého tvorstva^{B)}, potvrdzuje aj jej novozmluvný výklad: „*Ale smrť jednako kralovala od Adama až po Mojžiša i nad tými, ktorí nehrešili podobným prestúpením ako Adam...*“ (Rímskym 5:14). Cez Adama sa pod tú istú zmluvu, pod ktorou bol on sám, dostali aj všetci jeho potomkovia (teda všetci ľudia). To je dôvod, prečo Boží súdny výrok „*odplata za hriech je smrť*“ (Rímskym 6:23) platí všeobecne už od Adamovho pádu a nie až od príchodu Mojžišovho zákona.

Do dejín národov, do dejín spásy ľudskej rasy neskôr (po niekoľkých tisícročiach) vstupuje Mojžišov zákon. Má vyplniť veľmi špeciálnu úlohu, aby bolo nadovšetko zrejmé, že Boh nielen počíta vinu prvého človeka, Adama, všetkým jeho potomkom, ale berie na zodpovednosť aj každého jedného človeka za jeho hriechy, každého jednotlivca osobitne podľa jeho vlastnej skutkovej poslušnosti. „*Lebo aj do zákona bol hriech na svete, ale hriech sa nepripočíta, keď nieto*

zákona^{c)}. *Ale smrť jednako kralovala od Adama až po Mojžiša i nad tými, ktorí nehrešili podobným prestúpením ako Adam...* (Rímskym 5:13-14). S Mojžišom prišiel čas v dejinách ľudstva, keď Boh dal človeku (jednotlivcovi) svoj zákon. Učinil tak na Sinajskej púšti, keď cez prostredníka Mojžiša dal svoj zákon izraelskému národu. Ako sa pod tento zákon dostali všetci ľudia zo všetkých národov, sme podrobne vysvetlili v článku „Pestún vedúci ku Kristovi“ (*Solas* č. 36, jeseň 2017).

O tomto zákone, pod ktorý sa dostal každý človek (ako jednotlivec, sám za seba) opäť platí to, čo platilo o zákone, ktorý dostal Adam: *Zákon je dobrý, spravodlivý a svätý* (Rímskym 7:12). To, čo zákon od človeka požaduje, je človeku na dobré. Mojžišov zákon sa dá zhrnúť, sumarizovať do desiatich prikázaní (do desatora). Prvé štyri prikázania, ktoré sa týkajú milovania a poslúchania Boha, sa zase dajú zhrnúť do jedného z dvoch najväčších prikázaní: *milovať Boha celou silou a celým srdcom*. Ostatných šesť prikázaní, ktoré sa týkajú medziľudskej spravodlivosti a dobra, sa dá zhrnúť do druhého z dvoch najväčších prikázaní: *milovať blížneho ako samého seba* (Matúš 22:40, Galatským 5:14).

Je veriaci Novej zmluvy pod Mojžišovým zákonom?

Vyššie sme uviedli, že zákon je dobrý, spravodlivý a svätý a to, čo od človeka požaduje, je človeku na dobré. Tiež sme ukázali, že Boží zákon prišiel k človeku jednotlivcovi vo forme Mojžišovho zákona. Novozmluvné písma však jasne a zreteľne učia, že zákonu sme museli zomrieť, že spod zákona sme museli

byť vykúpení, aby sme viacej neboli pod zákonom. Ale prečo? Podrobne sme to vysvetlili v článku „Pestún vedúci ku Kristovi“ (*Solas* č. 36, jeseň 2017, str. 15-35). Tu si to len stručne zrekapitulujeme.

V citovanom článku sme uviedli (str. 22-24), že zákon (Mojžišov zákon) bol daný izraelskému národu cez prostredníka Mojžiša. Boh dal tento zákon ako súbor nariadení a príkazov v písomnej forme len izraelskému národu. Boh svoj zákon nedal v priamej a otvorenej forme, ako dal Mojžišov zákon, ostatným národom, nedal ho pohanom. Avšak apoštol Pavol vo svojich novozmluvných vyučovaniach, v ktorých vykladá, aký bol účel zákona (Mojžišovho zákona ako zmluvy skutkov) a akú úlohu mal zohrať a zohral v dejinách spásy národov, hovorí o Mojžišovom zákone takým spôsobom, ako keby pod ním boli všetci ľudia, všetky národy, my všetci bez výnimky. Pavlov výklad vrcholí vyhlásením, že nakoniec definitívnou funkciou zákona bolo, aby všetci ľudia bez výnimky (všetky národy) boli „zavretí pod hriech“ (Galatským 3:22) a „celý svet aby bol vinný Bohu“ (Rímskym 3:19). „Pod zákonom“ ale boli len Židia, Izraelci. Ako to, že celý svet, všetci ľudia zo všetkých národov sú vinní Bohu? Tak, že celý svet, všetci ľudia sú nejakým spôsobom pod zákonom (Mojžišovým zákonom ako zmluvou skutkov) a zákon ich odsudzuje. Ako sa ale všetci ľudia dostali pod zákon, keď neboli na Sinajskej púšti pod vrchom Horebom, keď sa nenarodili ako Židia podľa tela? Dá sa to vysvetliť jedine tak, že izraelský národ bol daný pod zákon ako zmluvu skutkov zástupne namiesto celého ľudstva. Izra-

el nás všetkých reprezentoval podobne ako Adam na počiatku za prvej zmluvy skutkov. Všetky národy, všetci ľudia boli pod Mojžišovým zákonom zástupne prostredníctvom izraelského národa.

Zákon nedokázal človeka priviesť k spravodlivosti a poslušnosti, pretože nedokázal oživiť (Galatským 3:21). Človek je mŕtvy vo svojich hriechoch a prestúpeniach a zákon ho nedokáže oživiť do života v poslušnosti a do novoty života. Zákon bol pre nás zlorečenstvom: „*Lebo je napísané, že zlorečený je každý, kto nezotráva vo všetkom, čo je napísané v knihe zákona, aby to činil*“ (Galatským 3:10). To je dôvod, prečo nás Kristus musel vykúpiť spod zákona a jeho zlorečenstva. „*Kristus nás vykúpil spod zlorečenstva zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve*“ (Galatským 3:13). Zlorečenstvo zákona spočíva v tom, že človeku stačí porušiť jedno prikázanie raz za život a je diskvalifikovaný, porušil celý zákon (Jakub 2:10) a vezme spravodlivý trest za hriech: smrť a večné zatratenie (ohnivé jazero, ktoré je druhá smrť). Preto je služba zákona službou smrti a odsúdenia a zákon je litera, ktorá zabíja (2. Korinským 3:6; Rímskym 7:6).

Toto je pre evanjelium a spásu taká zásadná vec, že Božie slovo nielenže učí, že nás Kristus musel vykúpiť spod zlorečenstva zákona, teda spod zákona samotného, ale dokonca že zákonu sme museli zomrieť. „*Nasledovne, moji bratia, aj vy ste usmrtení zákonu skrze telo Kristovo, aby ste boli vlastníctvom inému, tomu, ktorý to vstal z mŕtvych, aby sme niesli ovocie Bohu*“ (Rímskym 7:4). Samotná siedma kapitola Listu Rímskym

nielenže výstižne a úderne vyučuje na túto tému, ale prináša aj mocný obraz tejto pravdy. Pokúsim sa ilustrovať to na príklade. Predstavte si ženu, manželku, ktorá má prísneho a despotického manžela. Navarí mu chutné jedlo. Manžel však na jedle zbadá nejaký nedostatok, a tak jedlo aj s tanierom vyhodí von oknom, manželku vyhreší, nakričí na ňu, že nevie variť, a nechá ju zavrieť do žalára za neplnenie si manželských povinností (na ten spôsob ako skončil v žalári faraónov pohárnik).

Teraz si naopak predstavte ženu, manželku, ktorá má milujúceho a odpúšťajúceho muža. Žena navarí jedlo a ponúkne ho manželovi. Manžel s istým sebazaprením jedlo zje a následne ho vhodným spôsobom aj pochváli s myšlienkou, že sa manželka časom naučí chutne variť. S úsmevom a pohladením vezme manželku do kuchyne a sám ju naučí variť chutné delikatesy. Ten prvý manžel je zákon. Ten druhý manžel je Kristus. Chutné jedlo predstavuje dobré ovocie ľudského života, ktoré Boh požaduje a ktoré jediné ho uspokojí. A manželkou som ja i ty.

V čom je pointa tejto ilustrácie? Zákon vyžaduje dokonalosť, ktorej človek nie je schopný. Zákon nedokáže nič odpustiť, dokáže len potrestať. Zákon nedokáže človeka premeniť ani uschopniť priniesť dobré ovocie. Naopak, Kristus nielen odpúšťa, ale aj premieňa a uschopňuje k tomu, čo Boží zákon (ako nemenná absolútna norma pre ľudský život) požaduje.

Pointa siedmej kapitoly Listu Rímskym je nasledovná. To, že človek je pod zákonom, je to isté, ako byť v manželstve. Manželstvo (ako zmluva) zani-

ká len smrťou jedného z manželských partnerov (ovdovením). Rovnako tak aj zmluva, v rámci ktorej je človek pod zákonom, zaniká len smrťou jedného z manželských partnerov. Keďže manžel (zákon) nezomiera, jediná cesta ako z tohto zmluvného zväzku von je smrť manželky (mňa i teba). Táto smrť zákonu sa realizuje zomretím spolu s Kristom (Rímskym 6:3-7). Skrže telo Kristovo som zákonu usmrtený (Rímskym 7:4). Takto zákon ovdovel – vo vzťahu ku mne ako manželke. Moje manželstvo so zákonom zaniklo. Až teraz a takto môžem vstúpiť do nového manželstva, manželstva s Kristom. Toto je jasné a zrozumiteľné posolstvo Rímskym 7:1-4. Má to jeden zásadný dôsledok. Človek nemôže byť súčasne aj v Kristovi a aj pod zákonom (zákonom v zmysle zmluvy skutkov, nie zákonom v zmysle Božej nemennej absolútnej normy na ľudský život), pretože by to bolo cudzoložstvo (Rímskym 7:3-4).

Ešte raz sa vráťme ku kľúčovej otázke: Ako to, že zákon, ktorý je dobrý, spravodlivý a svätý a bol daný človeku na to, že ak ho bude poslúchať, prijme dobré a požehnanie a život, nedocielil u človeka to, na čo bol zdanlivo (podmienečne) určený – pozri článok „Pestún vedúci ku Kristovi“, *Solas* č. 36, jeseň 2017, str. 24-27? Ako to, že namiesto života spôsobil smrť? Tú istú otázku nachádzame aj v Liste Rímskym v kapitole 7: „*Tak teda je zákon svätý, i prikázanie je sväté i spravodlivé i dobré. Či teda to dobré sa mi stalo smrťou?...*“ (Rímskym 7:12-13). Pasáž Rímskym 7:5-14 dáva vyčerpávajúcu odpoveď na túto páľivú dilemu. Chyba nie je na strane zákona ani na strane zmluvy skutkov. Príčina leží v človeku. Človek je v tele, je telesný (7:5, 7:14) a predaný pod hriech (predaný hriechu). A hriech je taký vážny a zlý, že dokáže ešte aj cez zákon, ktorý mi mal byť na život a na dobré, spôsobiť smrť (Rímskym 7:5-14). A to je dôvod, prečo sme museli byť skrže Krista oprostení (oslobodení) od zákona, ak chceme žiť (žiť nový život a žiť večne) a niest' ovocie Bohu a nie smrti (Rímskym 7:4).

Učenie novozmluvných písem je dostatočne jasné a priame (výslovné, explicitné) v tom, že zjavuje, že ak sme nové stvorenie v Kristovi, poukazuje to aj na to, že sme zákonu zomreli, sme oslobodení od zákona, sme spod zákona vykúpení, a preto nie sme pod zákonom. Keď sme v Kristovi, nie sme pod zákonom (Mojžišovým), lebo nemôžeme byť súčasne „manželkou“ aj zákonu (Mojžišovmu), aj Kristovi – Písmo takéto dvojité manželstvo vylučuje, nazýva ho cudzoložstvom (Rímskym 7:1-3).

Je veriaci Novej zmluvy bez zákona alebo pod nejakým zákonom?

Na jednej strane sme povedali, že zákon predstavuje Božiu normu pre ľudský život. Na druhej strane sme povedali, že ak chce človek vojsť do života, byť spasený, mať večný život a nie byť ovocie Bohu, musí zákonu (Mojžišovmu) zomrieť. Nesprávne pochopenie oboch týchto biblických právd by mohlo viesť k presvedčeniu, že veriaci Novej zmluvy zomrel zákonu (alebo musel zomrieť zákonu) preto, lebo zákon reprezentoval Božiu normu pre jeho život. Inými slovami, že výsledok toho všetkého je, že znovuzrodený človek už nie je pod žiadnou Božou normou, čo sa týka jeho života. Takto to ale nie je. To by bolo úplne nesprávne a prevrátené chápanie celej tejto veci. Biblickou terminológiou povedané: Nech sa nestane! Nijakým činom!

Zákonu sme museli zomrieť nie preto, že predstavuje Božiu normu pre život človeka, ale preto, že zákon (Mojžišov zákon) predstavuje zmluvu skutkov (voľne a moderne povedané „zmluvu o dielo“, „zmluvu o vykonaní práce“) tak, ako sme to podrobne vysvetlili v článku „Pestún vedúci ku Kristovi“ (Solás 36, jeseň 2017).

Odpoveď na otázku, či je novozmluvní veriaci (znovuzrodený človek) pod nejakým zákonom alebo je bez zákona, znie: Nie je bez zákona, je pod nejakým zákonom, existuje pre neho Božia norma, podľa ktorej má žiť. Tou Božou normou pre jeho život je byť v zákone Kristu (1. Korintským 9:21) alebo vyjadrené synonymickými výrazmi: je Kristus^{D)}, je Kristov zákon, je kráľovský zákon (Jakub 2:8), je zákon slobody

(Jakub 1:25). Priamo o tom učia kľúčové verše: „*A stal som sa Židom ako Žid, aby som získal Židov; tým, ktorí sú pod zákonom, ako čo by som bol pod zákonom (hoci sám nie som pod zákonom), aby som získal tých, ktorí sú pod zákonom; tým, ktorí sú bez zákona, ako čo by som bol bez zákona (hoci nie som bez zákona Bohu, ale v zákone Kristu), aby som získal tých, ktorí sú bez zákona*“ (1. Korintským 9:20-21). Tí, ktorí sú pod zákonom (pod mojžišovskou zmluvou skutkov), sú Židia. Tí, ktorí sú bez zákona (Boh s nimi neuzavrel mojžišovskú zmluvu), sú pohania čiže ostatné národy (pozri Rímskym 2:12 a článok „Ospravedlnenie a spasenie ‘zo skutkov’ v Rímskym 2“ v Solás 36, jeseň 2017). Apoštol Pavol v týchto veršoch vysvetľuje, že keď zvestuje evanjelium Židom, aby získal čo najviac z nich, správa sa, ako keby bol pod Mojžišovým zákonom, napriek tomu, že pod ním nie je (pretože tomuto zákonu zomrel skrze Krista). A naopak, keď zvestuje evanjelium pohanom, zvestuje im tak, ako keby bol bez zákona, hoci v skutočnosti nie je bez zákona (Božej normy pre život človeka), pretože je „*v zákone Kristu*“. Táto výpoveď je kľúčová pre to, aby sme porozumeli, že veriaci Novej zmluvy je „uzákonení Kristovi“, je „v zákonomom vzťahu s Kristom“, je „zákonným poddaným Krista“^{E)}, je „pod Kristovým zákonom“. Znamená to, že Božou normou pre život Božieho dieťaťa je Kristus alebo inak povedané *Kristov zákon*. Čo presne to znamená, si rozoberieme nižšie.

Čo je Kristov zákon?

Pod Kristovým zákonom rozumieme sumár nasledovného:

- a) učenie Pána Ježiša Krista,
- b) prikázania Pána Ježiša Krista,
- c) životný príklad Pána Ježiša Krista,
- d) učenie apoštolov Pána Ježiša Krista,
- e) prikázania apoštolov Pána Ježiša Krista,
- f) životný príklad apoštolov Pána Ježiša Krista.

Pán Ježiš počas svojej zemskej služby (kým tu bol v tele) učil nielen o ceste spásy, ale učil aj o tom, ako má človek žiť v spravodlivosti, pobožnosti, konaní dobra a milosrdenstva, čiže podľa Božích požiadaviek, podľa Božieho absolútneho nemenného zákona. Pán Ježiš to nielen učil, ale aj prikazoval formou jasne daných výslovných (explicitných) prikázaní. Pán Ježiš o takomto živote človeka nielen vyučoval, nielen ho prikazoval, ale ho aj sám ako Syn človeka žil, čím dal záväzný príklad. Pán Ježiš časť učenia, prikazov a príkladného života prenechal aj svojim apoštolom. Tým apoštolom, ktorí boli svedkami jeho života, služby, ukrižovania, vzkriesenia a nanebovstúpenia (Skutky 1:21, vrátane apoštola Pavla, ktorému sa kvôli tomu zjavil na jeho ceste do Damašku). Sám Pán oznámil, že to tak bude: „*Ešte by som vám mal mnoho čo povedať, ale teraz nemôžete znieť. Ale keď príde on, ten Duch pravdy, uvedie vás do každej pravdy; lebo nebude hovoriť sám od seba, ale bude hovoriť všetko, čokoľvek počuje, aj budúce veci vám bude zvestovať. Ten ma oslávi, pretože z môjho vezme a bude zvestovať vám. Všetko, čo má Otec, je moje; preto som povedal, že z môjho vezme a bude zvestovať vám*“ (Ján 16:12-15). Toto sa vyplnilo na Letnici, keď bol vyliaty Svätý Duch, keď Svätý Duch zostúpil na učeníkov a keď boli apoštoli

Ježiša Krista plne vystrojení pre službu, v ktorej mali položiť základ, na ktorom bude vybudovaná a bude stáť Cirkev: „... *vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, kde je uholným kameňom sám Ježiš Kristus*“ (Efezským 2:20).

Príkladom učenia Pána Ježiša je kázeň na hore. Pán Ježiš sa odvolal na prikázania Mojžišovho zákona, a navyše ich ešte sprísnil, čím vydal svoje vlastné prikázania. Sú to tie vyjadrenia, ktoré začínajú frázou „*Ale ja vám hovorím*“ (Matúš 5:22, 28, 32, 34, 39, 44). Pán Ježiš hovoril v Božej autorite a vydal prikázania Kristovho zákona. Najväčšie prikázanie, ktoré nazval novým prikázaním, je prikázanie lásky: „*Nové prikázanie vám dávam – aby ste sa milovali navzájom...*“ (Ján 13:34). Pán Ježiš toto *prikázanie lásky* nielen prikázal, ale aj naplnil svojím životom a prikázal svojim nasledovníkom, Božím deťom, nasledovať ho v tomto príklade. „*Nové prikázanie vám dávam – aby ste sa milovali navzájom; tak ako som vás miloval, aby ste sa aj vy tak milovali navzájom*“ (Ján 13:34). Máme sa navzájom milovať tak, ako nás miloval náš Spasiteľ a Pán. Je to nielen jeho príkaz, ale je to aj príklad, ktorý nám zanechal Pán Ježiš svojím životom a svojou smrťou. Záväzným príkladom Pána Ježiša pre nás je aj spôsob, ako zmýšľal: „*Lebo nech je také zmýšľanie vo vás, aké bolo aj v Kristu Ježišovi*“ (Filipským 2:5). Tento pre nás záväzný príklad jeho zmýšľania a života je vyjadrený vo veršoch Filipským 2:4-12.

Apoštoli mali učiť to, čo učil Pán Ježiš, mali prikazovať to, čo on prikazoval: „... *učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal*“ (Matúš

28:20). Pán Ježiš však niečo zo svojho učenia a zo svojich prikázaní nechal aj na svojich apoštolov. Napríklad o manželstve vyučoval apoštol Pavol podrobnejšie ako Pán Ježiš. V tomto zmysle v siedmej kapitole 1. listu Korintským apoštol rozlišuje prikázania Pánove a svoje. Tým nechce poukázať na rozdielnu autoritu týchto prikázaní, ale na to, že niektoré z tých prikázaní dal už sám Pán, a preto ich rovnako prikazuje aj Pavol, a niektoré dostal Pavol priamou inšpiráciou od Ducha Kristovho, a preto ich prikazuje on, avšak pod rovnakou autoritou. Toto je príklad prikázania, ktoré prikazoval už sám Pán: „*A ženatým, potážne vydatým, prikazujem, nie ja, ale Pán: Žena nech neodchádza od muža. A keby aj odišla, nech zostane nevydatá, alebo nech sa zmieri s mužom. A muž nech neopúšťa ženy*“ (1. Korintským 7:10-11). A toto je zase príklad prikázania, ktoré prikazuje apoštol pod autoritou Krista (teda aj toto prikázanie je súčasťou Kristovho zákona) a ktoré neprikazoval Pán Ježiš počas svojej zemskej služby: „*A ostatným hovorím ja, nie Pán: Ak má niektorý brat neveriacu ženu, a volí bývať s ním, nech jej neopúšťa. A zase žena, ktorá má neveriaceho muža, a on volí bývať s ňou, nech neopúšťa muža. ... Ale ak neveriaci ide ta, nech ide. V takých veciach brat alebo sestra nie je rabom, ale ku pokoju nás povolal Boh*“ (1. Korintským 7:12-15).

Apoštolské listy (epištoly), obzvlášť ich koncové kapitoly, sú plné prikázaní apoštolov, čiže prikázaní Novej zmluvy, teda prikázaní Kristovho zákona. Uvediem zopár príkladov: „*Láska nech je nepokrytecká. Nech sa vám oškliví*

zlé, a pridržajte sa dobrého“ (Rímskym 12:9); „*Nech nikto sám seba nezvodí! Ak sa domnieva niekto medzi vami, že je múdry na tomto svete, nech je bláznom, aby bol múdry*“ (1. Korintským 3:18); „*Žena je viazaná zákonom, dokiaľ žije jej muž; ale keby zosnul jej muž, je slobodná a môže sa vydať, za koho chce, len nech je to v Pánovi*“ (1. Korintským 7:39); „*Vaša prívetivosť nech je známa všetkým ľuďom. Pán blízko*“ (Filipským 4:5). A množstvo prikázaní o manželstve, o podriaďovaní sa, o výchove detí, o správe Cirkvi Božej, o vzťahoch podriadený – nadriadený (sluha a pán), o sexuálnej čistote, o práci, o zachovávaní pokoja a jednoty viery atď., atď.

Apoštolí vždy zdôrazňovali, že svojím životom napodobňovali a nasledovali Krista a to isté prikazujú svojim učeníkom a nasledovníkom. Prikazujú dokonca nasledovať nielen príklad Pána Ježiša, ale aj ich vlastný príklad, príklad apoštolov Ježiša Krista: „*Bud'te mojimi nasledovníkmi, ako som i ja Kristov*“ (1. Korintským 11:1). Príkladom takéhoto pobádania je napríklad Filipským 4:8-9: „*A ostatne, bratia, všetko, čo je pravdivé, čo je počestné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je ľúbe, čo je dobropovestné, ak je nejaká ctnosť a jestli nejaká chvála, o tom premýšľajte, čo ste sa aj naučili a čo ste prijali a počuli a videli na mne, to robte, a Boh pokoja bude s vami.*“ Alebo 1. Korintským 4:16-17: „*A teda vás prosím, nasledujte mňa. Preto som vám poslal Timotea, ktorý je mojím milovaným dieťaťom a verným v Pánovi, ktorý vás upomenie na moje cesty v Kristu Ježišovi, ako učím všade v každom zbore.*“ Taktiež Židom 13:7: „*Pamätajte na svojich vodcov, ktorí vám*

hovorili slovo Božie, a pozorujúc, aký bol ich východ, to jest koniec ich obcovania, nasledujte takú vieru.“

Horeuvedené odrážky a) až f) sa dajú vyjadriť aj takto:

Byť v Kristovom zákone znamená zachovávať a poslúchať učenie a prikázania novozmluvného kánonu a žiť nový život zjavený novozmluvnými písmami.

Do Kristovho zákona vstupujú aj poúčenia starozmluvných Písem, keď sú vykladané (interpretované) vo svetle Novej zmluvy a Kristovho zákona Novej zmluvy. Uvediem príklad. Prikázanie, že muž opustí svojich rodičov a s jednou ženou vytvorí manželské puto, v ktorom sa dvaja stávajú jedným telom, je dané už v rajskej záhrade a tvorí súčasť Božieho nemenného zákona pre zemského človeka (nebeskí ľudia sa nebudú ani ženit, ani vydávať, ani sa množiť). Pod Mojžišovým zákonom bolo možné vystaviť prepúšťací list manželke, čo bola forma rozvodu. Pán Ježiš túto vec vykladá tak, že v ére Moj-

žišovho zákona bol rozvod z pripustenia. Boh to pripustil pre tvrdosť srdca synov Izraelových. Rozvod a druhé manželstvo sa však nikdy nestali súčasťou Božieho nemenného zákona. Nestali sa preto ani súčasťou Kristovho zákona. Kristov zákon hovorí jasne, že je možné odlúčenie sa od neveriaceho manželského partnera v prípade, že je zmiešané manželstvo neudržateľné, avšak Kristov zákon nedáva možnosť (slobodu) vstúpiť ani po takomto odlúčení do nového manželstva. A už vôbec nie je v tejto veci možné odvolávať sa na Mojžišov zákon, pretože Kristus vyložil, že prepustenie manželského partnera bolo pod Mojžišovým zákonom z pripustenia pre tvrdosť srdca človeka. Veriaci pod Novou zmlouvou sa nemôže odvolať na tvrdosť svojho srdca, pretože má nové mäsité srdce, na ktoré Boh zapísal Kristov zákon. To, že rozvod a následné nové manželstvo nie je súčasťou zákona Kristovho a nie je súčasťou nemenného Božieho zákona, Pán vyjadril slovami: „*Mojžiš vám dovolil pre tvrdosť vášho srdca pripustiť*

vaše ženy, ale od počiatku nebolo tak“ (Matúš 19:8). Na Mojžišov zákon ako na normu sa dnes nie je možné odvolať predovšetkým z toho dôvodu, že ten, kto patrí Kristovi, nie je pod týmto (Mojžišovým) zákonom, ale žije v zákone Kristu – je nové stvorenie v Kristovi, patrí k novozmluvnému ľudu.

Prikázania o manželstve sú príkladnou ukážkou toho, ako Kristus vykladá prikázanie starozmluvných Písem – konkrétne prikázanie o manželstve z Božej zmluvy s Adamom a tvorstvom a prikázania o manželstve z mojžišovskej zmluvy – vo svetle Božieho nemenného zákona a vo svetle Kristovho zákona Novej zmluvy. Toto vedie k dôležitému poznaniu – Boh svoj nemenný absolútny zákon dáva človeku vždy v rámci nejakej konkrétnej zmluvy v nejakej konkrétnej podobe. Zmluva s Adamom mala svoje prikázania (o jedení zo stromov v záhrade, o opatrovaní záhrady, o manželstve, o množení sa a zaplnení zeme), teda svoj zmluvný zákon. Mojžišovská zmluva mala Mojžišov zákon. Nová zmluva má Kristov zákon.

Do Kristovho zákona vstupujú, ako sme už povedali, aj poučenia starozmluvných Písem, keď sú vykladané (interpretované) vo svetle Novej zmluvy a vo svetle Kristovho zákona Novej zmluvy. Preto je v novozmluvných písmach napísané: „Každé písmo, vdýchnuté Bohom, je aj užitočné na vynaučovanie, karhanie, naprávanie, na výchovné káznenie v spravodlivosti, aby bol človek Boží dokonalejší, ku každému dobrému skutku pripravený“ (2. Timoteovi 3:16-17). Každé písmo vdýchnuté Bohom je teda aj to starozmluvné, nielen novozmluvné. Ale poučenie z neho musí byť odvodené

vo svetle Kristovho zákona, nie Mojžišovho zákona.

Kristov zákon je Boží absolútny zákon daný v legislatívnom rámci platnosti Novej zmluvy. Každý, kto je pod Novou zmluvou, je pod Kristovým zákonom. Keďže Nová zmluva je zmluva povahy milosti, aj Kristov zákon je zákon postavený na milosti. Je zásadne iný ako Mojžišov zákon. Mojžišov zákon odsudzuje a trestá. Kristov zákon reálne vedie k životu v posvätení, k mŕtveniu hriechu, k novote života. Prostriedkom k tomu je Svätý Duch raz a navždy daný tým, ktorí sú pod Novou zmluvou. Práca Ducha je daná do kontrastu s prácou Mojžišovho zákona:

„Lebo keď sme boli v tele, pôsobili v našich údoch vášne rôznych hriechov, vznikajúce skrze zákon, aby sme niesli ovocie smrti. Ale teraz sme oprostení zákona zomrúc tomu, kým sme boli držaní, tak aby sme slúžili v novote ducha a nie v starobe litery“ (Rímskym 7:5-6). Kristov zákon je „služba v novote ducha“. Život pod Mojžišovým zákonom je „služba v starobe litery“ a výsledok je nesenie ovocia smrti. Naopak, život v novote ducha prináša ovocie Ducha (Galatským 5:22; Efezským 5:9).

Kristov zákon je „zákon Ducha života v Kristu Ježišovi“. „Lebo zákon Ducha života v Kristu Ježišovi ma oslobodil od zákona hriechu a smrti“ (Rímskym 8:2). Život pod Mojžišovým zákonom je „život pod zákonom hriechu a smrti“. Neznovuzrodený človek je pod zákonom (Mojžišovým), je v tele, chodí podľa tela, ale nepodriaďuje sa Božiemu zákonu (ako najvyššej a absolútnej požiadavke na život stvoreného človeka), ba dokonca sa Božiemu zákonu podriaďiť ani ne-

môže, lebo to nedokáže (Rímskym 8:7). Znovuzrodený človek, čiže veriaci pod Novou zmluvou, má Ducha Kristovho (Rímskym 8:9), je v Duchu, chodí podľa Ducha, čím principiálne a definitívne naplnia Boží zákon ako Božiu absolútnu požiadavku na ľudský život (Rímskym kapitola 8). Toto principiálne a definitívne napĺňanie Božieho zákona nie je definované ako dokonale bezhriešny život, ale ako život charakterizovaný „chodením podľa Ducha“, „nesením ovocia Ducha“ a „mŕtvením skutkov tela (hriechu) Duchom“ (Rímskym kapitola 8; Galatským kapitola 5).

Veriaci, ktorý je pod Kristovým zákonom, je „*listom Kristovým, ktorý je napísaný Duchom živého Boha na mäsitých doskách srdca*“ (2. Korintským 3:3). Toto je jasne dané do kontrastu s listom napísaným atramentom a so zákonom zapísaným na kamenných doskách. Kristov zákon je v úplnom kontraste s Mojžišovým zákonom. Dostatočnosť veriacich, ktorí sú pod Novou zmluvou, pod Kristovým zákonom, nie je z nich samých, ale je z Boha (2. Korintským 3:5). Táto dostatočnosť nie je postavená len na samotnom ospravedlnení, ale aj na novom živote, ktorý žijú, pretože novota života je služba Novej zmluvy a život oživujúceho Ducha (2. Korintským 3:6). Éra Mojžišovho zákona je opísaná ako éra „služby smrti“ (2. Korintským 3:7) a „služby odsúdenia“ (2. Korintským 3:9), pretože litera (Mojžišov zákon) zabíja (2. Korintským 3:6). Éra Novej zmluvy je opísaná ako éra „služby Ducha“ (2. Korintským 3:8) a „služby spravodlivosti“ (2. Korintským 3:9), pretože Duch oživuje (2. Korintským 3:6). To, čo platí o ére, platí aj o živote jednot-

livca. Je to len a len oživujúci Duch, ktorý v znovuzrozenom človeku spôsobuje život spravodlivosti v súlade s požiadavkami Božieho absolútneho zákona, ktorý je zhrnutý v dvoch najväčších prikázaniach. Mojžišov zákon nedokázal v živote človeka uviesť v platnosť to, čo požaduje Boží absolútny zákon, pretože nedokázal oživiť (človeka). Kristov zákon docielil to, čo požaduje Boží nemenný zákon, pretože je to Duch, ktorý oživuje: „*Duch je, ktorý oživuje; telo nič neosoží. Slová, ktoré vám ja hovorím, sú duch a sú život*“ (Ján 6:63).

Byť pod Kristovým zákonom znamená nebyť pod zákonom skutkov (Mojžišovým zákonom), ale pod milosťou. Zároveň to však znamená byť oslobodený od života v otroctve hriechu do života služby spravodlivosti. „... *lebo hriech nebude panovať nad vami, pretože nie ste pod zákonom, ale pod milosťou. Tak čo teda? Či budeme hrešiť, keď nie sme pod zákonom, ale pod milosťou? Nech sa nestane! Či neviete, že komu sa vydávate za sluhov cieľom poslušnosti, že ste sluhami toho, koho poslúchate – buď sluhami hriechu na smrť buď sluhami poslušnosti na spravodlivosť? No, vďaka Bohu, že pravda boli ste sluhami hriechu, ale ste zo srdca poslúchli druh náuky, do ktorého ste vydaní, a oslobodení súc od hriechu podrobení ste v službu spravodlivosti*“ (Rímskym 6:14-18). Byť pod milosťou znamená byť pod zákonom Ducha života v Kristu Ježišovi, ktorý ma oslobodil od zákona hriechu a smrti (Rímskym 8:2).

Kristov zákon je najvyšší zákon, aký existuje, pretože je to *zákon lásky* (Matúš 5:44-48). Vyžaduje absolútnu mieru milovania Boha a absolútnu mie-

ru milovania blížneho (Matúš 22:40). „*Lebo vy ste nato povolani, bratia, aby ste boli slobodni, len nedavat' tej slobody za príčinu telu, ale skrze lásku slúžte navzájom jedni druhým. Lebo celý zákon je naplnený v jednom slove, v tom: Milovať budeš svojho blížneho ako samého seba!*“ (Galatským 5:13-14); „*Jedni druhých bremená neste a tak naplňte zákon Kristov*“ (Galatským 6:2); „*Nebud'te nikomu nič dlžni, okrem navzájom sa milovať; lebo ten, kto miluje blížneho, naplnil zákon. Lebo: Nescudzoložíš, nezabiješ, neukradneš, nepovieš falošného svedectva, nepožiadáš, a ak je aké iné prikázanie, to všetko sa zahrňuje v slove: Milovať budeš svojho blížneho ako samého seba. Láska nerobí blížnemu zlého, a teda plnosťou zákona je láska*“ (Rímskym 13:8-10). Tento zákon lásky sa nazýva aj *kráľovský zákon*: „*Pravda, ak plníte kráľovský zákon podľa Písma: Milovať budeš svojho blížneho ako samého seba, dobre robíte*“ (Jakub 2:8).

Zákon je previazaný so zmluvou

Existuje Boží nemenný absolútny zákon ako konečná najvyššia norma pre život stvoreného človeka. Tento zákon prichádza k človeku vždy v nejakej konkrétnej forme v rámci nejakej zmluvy, ktorú Boh s človekom uzatvára. Daná konkrétna forma zákona je špecifickou realizáciou absolútneho Božieho zákona v zmluvnom rámci danej zmluvy. Hovorili sme o prikázaniach (zákone) Božej zmluvy s Adamom (zmluvy s tvorstvom). Podrobne sme rozoberali Mojžišov zákon, ktorý je zákonom mojžišovskej zmluvy povahy skutkov. Predstavili a vysvetlili sme Kristov zákon, ktorý je zákonom *Novej zmluvy* povahy milosti.

Zákon, ktorý je daný v rámci zmluvy, ktorá je charakteru skutkov, len odkrýva hriech a trestá. Zákon, ktorý je daný v rámci zmluvy charakteru milosti, je postavený na milosti. Platnosť daného konkrétneho zmluvného zákona končí s platnosťou danej zmluvy. Platnosť Mojžišovho zákona skončila so zastaraním a ukončením Starej zmluvy (Sinajsko-moábskej zmluvy, mojžišovskej zmluvy). Nová zmluva nahradila Starú zmluvu, Kristov zákon nahradil Mojžišov zákon.

Kristov zákon je vyššia norma ako Mojžišov zákon

Pán Ježiš Kristus počas svojej zemskej služby postavil vyššie zákonné normy, ako sú tie z Mojžišovho zákona. V kázni na hore citoval prikázania či ustanovenia Mojžišovho zákona a potom ich dal do kontrastu s prikázaniami, ktoré vydal on sám, slovami „Ale ja vám hovorím“. Pritom ale prikázania Mojžišovho zákona neznížil, nezľahčil, ale práve naopak, zvýšil, pritvrdil. Uvediem príklad. Citovanie Mojžišovho zákona: „*Počuli ste, že bolo povedané starým: Nezabiješ! A ktokoľvek by zabil, bude vinný, aby bol vydaný moci súdu*“ (Matúš 5:21). Sprísnenie prikázania Pánom Ježišom: „*Ale ja vám hovorím, že každý, kto sa hnevá na svojho brata bez príčiny, bude vinný, aby bol vydaný moci súdu. A ktokoľvek by povedal svojmu bratovi: Ráka (prázdna hlava, ničomník), bude vinný, aby bol vydaný moci vysokej rady; a ktokoľvek by povedal: Blázon, bude vinný, aby bol uvrhnutý do ohnivého pekla*“ (Matúš 5:22). Alebo podobne – citovanie Mojžišovho zákona: „*Počuli ste, že bolo povedané starým: Nescudzoložíš*“

(Matúš 5:27). Pritvrdenie prikázania Pánom Ježišom: „*Ale ja vám hovorím, že každý, kto by pozrel na ženu s myšlienkou požiadať ju, už aj scudzoložil s ňou vo svojom srdci*“ (Matúš 5:28). Tak isto je to aj v prípade Kristových ustanovení a prikázaní v Evanjelii Matúša 5:28, 5:32, 5:34, 5:39 a 5:44. Kristov zákon predstavuje vyššiu zákonnú normu než Mojžišov zákon preto, lebo je to zákon lásky, kráľovský zákon, teda najvyšší zákon. Pán Ježiš Kristus v kázni na hore svojim poslucháčom ešte neprezradil, že to, čo im prikazoval, bude možné naplniť až v prichádzajúcej ére Novej zmluvy a v živote pod jeho zákonom, ktorý už bude oživujúcim zákonom v moci Ducha života v Kristu Ježišovi.

Akú úlohu plní Mojžišov zákon v živote kresťana

Už len takú a žiadnu inú, že do Kristovho zákona vstupuje aj poučenie zo starozmluvných písem, vrátane poučenia z Mojžišovho zákona, keď je toto poučenie odvodené vo svetle Novej zmluvy a Kristovho zákona Novej zmluvy. V novozmluvných písmach je napísané: „*Každé písmo, vdýchnuté Bohom, je aj užitočné na vyučovanie, karhanie, naprávanie, na výchovné káznenie v spravodlivosti, aby bol človek Boží dokonalý, ku každému dobrému skutku pripravený*“ (2. Timoteovi 3:16-17). Každé písmo vdýchnuté Bohom je teda aj to starozmluvné, nielen novozmluvné. Ale poučenie z neho musí byť odvodené vo svetle Kristovho zákona, nie Mojžišovho zákona. Toto sa dá jednoducho vyjadriť frázou (sloganom), ktorá je ľahko zapamätateľná: Stará zmluva sa vykladá Novou zmluvou a nie naopak.

Mojžišov zákon ako nástroj posvätenia?

Medzi kresťanmi bol a je rozšírený aj názor, že zákon (Mojžišov zákon) je nástroj posvätenia, či dokonca hlavný nástroj posvätenia. Otázkou zostáva, či to tak je. Ak zákon nedokázal ospravedlniť a spasiť, pretože nedokázal oživiť (Galatským 3:21), ako by mohol dokázať posvätiť, ak posvätenie je podmienené znovuzrozením a vzkriesením do novoty života? Je to Duch, nie Mojžišov zákon, kto oživuje: „*Duch je, ktorý oživuje; telo nič neosoží. Slová, ktoré vám ja hovorím, sú duch a sú život*“ (Ján 6:63). Kristov zákon a pôsobenie Ducha sú nerozlučne prepojené. Kristov zákon sú Kristove slová, ktoré prinášajú uverivším ospravedlnenie, oživenie, posvätenie a novotu života, pretože tieto slová sú Duch a sú život. Kristov zákon nielen prináša najvyššiu zákonnú normu pre život človeka, ale skrze milosť a Ducha človeka premieňa, oživuje, posväcuje a uschopňuje obstať voči tejto najvyššej norme. Nástrojom posvätenia veriaceho pod Novou zmluvou je milosť a Duch Boží (Duch Kristov, Svätý Duch): „*... ktorý nás aj učinil dostatočných za služobníkov novej zmluvy, nie litery, ale Ducha, lebo litera zabíja, ale Duch oživuje*“ (2. Korinským 3:6).

Zákon (Mojžišov zákon) je litera, ktorá zabíja. Ako môže byť zákon, ktorý zabíja, prostriedkom posvätenia? Zákonu (Mojžišovmu zákonu) sme museli zomrieť. Ako nás môže posväcovať zákon, ktorému sme zomreli? O tom, kto je pod zákonom (Mojžišovým), platí, že hnev Boží zostáva na ňom a že je pod zlorečenstvom. Ako môže zákon, ktorý človeku prináša prekliatie a Boží hnev, byť zároveň posväcujúcim nástrojom?

Zákon rozdúchava zlú žiadosť a oživuje hriech (Rímskym 7:5-14). Ak Mojžišov zákon je prostriedok posvätenia, potom cesta k posväteniu je rozdúchavanie zlej žiadosti a oživovanie hriechu. Nech sa nestane! Nijakým činom! Zákon (Mojžišov) pôsobí človeku smrť. Iba ak by sa mŕtvola dokázala posväcovať, potom by zákon mohol byť nástrojom posvätenia.

Niektó povie: Zákon odkrýva hriech a odkrytie hriechu kresťana vedie k pokániu a náprave a to je súčasť posväcovania. A ja sa opýtam: Či túto úlohu neplní aj Kristov zákon a ešte oveľa lepšie, keďže predstavuje vyššiu zákonnú normu, je oživujúcim zákonom, je zákonom lásky? A či Svätý Duch neplní úlohu usvedčovania spaseného človeka z hriechu lepšie ako Mojžišov zákon?

Ak spasený človek nie je pod zákonom, ale je v Kristovi, tak posväcujúcim nástrojom je mu sám Kristus a jeho Duch. To neznamená, že Duch nepoužije na tento účel v Božom slove zapísané prikázania Božieho zákona, aj toho Mojžišovho. Ale je to Duch, nie Mojžišov zákon, ktorý je spasenému hlavným nástrojom ako usvedčania, tak aj posvätenia. Zákon (Mojžišov) je pre bezbožného, nie pre spravodlivého: „... *vediac to, že zákon nie je daný pre spravodlivého, ale pre bezzákonných a nepoddajných, pre bezbožných a hriešnych, pre nesvätých a obecných, pre otcovrahov a materovrahov a pre vrahov vôbec, pre smilníkov, samcotožníkov, pre tých, ktorí kupčia s ľuďmi, pre lhárov, krivoprísahníkov, a ak je čo iné, čo sa protiví zdravému učeniu podľa evanjelia slávy blahoslaveného Boha...*“ (1. Timoteovi 1:9-11).

Je nám prikázané Duchom mŕtviť skutky tela a svoje údy hriešnosti (Kolosenským 3:5, pozri aj Rímskym 8:13). Nie je napísané, že Mojžišovým zákonom máme mŕtviť skutky tela. Je napísané, že Duch žiada proti telu (Galatským 5:17). Naopak, zákon rozdúchava žiadosť a oživuje hriech (Rímskym 7:5-14). Je napísané, že nemáme uhášať Ducha (1. Tesalonickým 5:19). Nie je napísané, že nemáme uhášať volanie zákona či pôsobenie zákona. Zákonu (Mojžišovmu, zákonu skutkov) sme zomreli spolu s Kristom. Ak spasený človek nie je pod Mojžišovým zákonom (zákonom skutkov), ale je v Kristovi, tak posväcujúcim nástrojom je mu sám Kristus a jeho Duch a nie Mojžišov zákon.

Prikázanie o sobote

Ak existuje niečo, čo v súvislosti s Mojžišovým zákonom spôsobuje v dušiach a životoch kresťanov veľký zmätok či neistotu, tak je to prikázanie o sobote. Zachovávanie soboty veriacimi Novej zmluvy je veľkou a kontroverznou otázkou.

Prikázanie o sobote je štvrtým prikázaním desatora, teda je to prikázanie Mojžišovho zákona. V Sinajskej zmluve bolo prikázané týmito slovami: „*Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty ani tvoj syn ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje hovädó ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach*“ (2. Mojžišova 20:8-10). Bolo k nemu dané aj vysvetlenie: „*Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a od-*

počinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho“ (2. Mojžišova 20:11). Pri obnovení Sinajskej zmluvy v moábskej zemi bolo toto prikázanie dané v takomto znení: „Ostrihať budeš deň soboty, aby si ho svätily, tak ako ti prikázal Hospodin, tvoj Boh. Šesť dní budeš pracovať a budeš konať hocijakú svoju prácu. Ale siedmy deň je sobotou Hospodinovi, tvoju Bohu; nebudeš robiť nijakej práce, ani ty, ani tvoj syn ani tvoja dcéra ani tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoj vôl ani tvoj osol ani niktoré tvoje hovädo ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach, aby si odpočinul tvoj sluha i tvoja dievka ako ty“ (5. Mojžišova 5:12-14). Pri tejto príležitosti obnovenia prikázania je podané takéto vysvetlenie: „A budeš pamätať na to, že si bol sluhom v Egyptskej zemi, a že ťa vyviedol odtiaľ Hospodin, tvoj Boh, silnou rukou a vystretým ramenom, preto ti prikázal Hospodin, tvoj Boh, aby si svätily sobotný deň“ (5. Mojžišova 5:15). Prikázanie o sobote je prikázanim o nekonaní práce a o odpočívaní počas siedmeho dňa v týždni.

Sobota ako predobraz vstupu do odpočinku

Prikázanie o sobote ako o dni odpočinku obsahuje aj „komentár“, vysvetlenie, ktoré poodhaľuje jeho účel. Toto vysvetlenie je iné pri uzavretí zmluvy na Sinaji a iné pri obnovení (znovu uzavretí) mojžišovskej zmluvy v Moábe. V prvom prípade sa vysvetlenie týka stvoriteľského týždňa a Božieho diela stvorenia. V druhom prípade sa vysvetlenie týka Božieho vykúpenia predobrazného Božieho ľudu z otroctva v Egypte. Aj keď sa tieto vysvetlenia javia diametrálne odlišné, jedno majú spoločné – odpočinok.

Pri diele stvorenia Boh pracoval šesť dní, a keď všetko dokončil a zhodnotil, že je to veľmi dobré (1. Mojžišova 1:31), odpočinul si na siedmy deň (po šiestich dňoch práce) od svojej práce (1. Mojžišova 2:2-3). Inak povedané, vstúpil do odpočinku – a ak by nebolo pádu človeka do hriechu, odpočíval by trvalo. Človeka (prvého človeka Adama i ľudstvo ako jeho potomstvo) stvoril na svoj obraz a na svoju podobu, čo znamená, že Adam mal a ľudstvo malo (po rozmnožení sa a zaplnení celej zeme) reprezentovať dokonalú Božiu vládu a správu na zemi (1. Mojžišova 1:28) a Adam sa mal zvláštnym spôsobom starať o Edenskú záhradu čiže raj (1. Mojžišova 2:8, 2:15). Človek na stvorení zeme ani záhrady nepracoval, dostal všetko pod svoju správu a vládu a ku svojmu úžitku hotové, dokončené. Človek mal vládnuť v Božom tvorstve takpovediac v „stave odpočinku“. Ale ľudská vzbura (pád Adama a s ním celého ľudstva do hriechu) tento stav zničila. Ukončila ho, pretože prišiel Boží trest na človeka (ľudstvo) a Božie kliatby na tvorstvo.

Boh je nielen svätý a spravodlivý, ale aj milostivý. Spolu s trestom a kliatbami prišla aj Božia milosť – Boh spustil svoj plán opätovného stvorenia (nového človeka/ľudstva a nového neba a novej zeme), čiže plán vykúpenia/spásy človeka a tvorstva. So spustením tohto plánu sa Boh opäť pustil do práce (Ján 5:17).

Keď Adam (a s ním celé ľudstvo) zhrešil, súčasťou Božieho trestu boli aj kliatby týkajúce sa práce človeka a týkajúce sa tvorstva: „... zlorečená bude zem pre teba; s bolesťou budeš z nej jesť po všetky dni svojho života“ (1. Mojžišova 3:17); „V pote svojej tvári budeš jesť

chlieb, až dokiaľ sa nenavrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý, pretože si prach a do prachu sa navrátiš“ (1. Mojžišova 3:19, pozri aj 3:18). Takýto druh úmornej práce nevyhnutnej pre obživu (na udržanie si holého života) človek pred pádom, v stave odpočinku, nepoznal. V stave odpočinku nepoznal ani smrť, nepoznal návratenie sa do prachu (čo je proces presne opačný, reverzný voči jeho stvoreniu z prachu zeme). Len vo svetle týchto udalostí, ktoré sa udiali ako dôsledok prvej zmluvy skutkov (zmluva s Adamom, ktorá je zároveň zmluvou s tvorstvom), dokážeme pochopiť prikázanie o dni odpočinku, ktoré je nielen súčasťou druhej a poslednej zmluvy skutkov (mojžišovskej zmluvy, Mojžišovho zákona), ale je pre ňu dokonca centrálna, pretože predstavuje znamenie tejto druhej a poslednej zmluvy skutkov.

Mojžišov zákon v otázke soboty priniesol človeku veľkú rozpomienku na to, že Boh pracuje na svojom pláne obnovenia tvorstva do stavu definitívneho (konečného) odpočinku. Šesť dní úmornej práce človeka v pote tvári mal vystriedať siedmy deň odpočinku. Ten mal človeka na niečo dôležité upozorniť. Mal upriamiť človeka na to, že Boh ponúka spásu a vojdenie do odpočinku.

A tu prichádzame k vysvetleniu, prečo pri zнову potvrdení Sinajskej zmluvy v moábskej zemi pri obnovení štvrtého prikázania desatora Hospodin neponúka vysvetlenie pre deň odpočinku zo stvoriteľského týždňa (ako to bolo pri odovzdaní desatora na Sinaji), ale sa odkazuje na vykúpenie Božieho ľudu z otroctva v Egypte. Izraelský národ v otroctve, pod nadvládou a útlakom Egyptanov, nemôže konať bohoslužbu svojmu Bohu. Preto ho Boh musí vykúpiť krvou baránka a vyvieť z Egypta. Aby Boh mohol prebývať uprostred svojho ľudu a jeho ľud aby mu mohol slobodne slúžiť, musí tento ľud vojsť do odpočinku v zaslúbenej zemi, kde si odpočinie od svojich nepriateľov a utlačovateľov. Kde si odpočinie od svojej otrockej práce a kde bude mať slobodu svätoslúžiť svojmu Bohu. Toto všetko sú mocné predobrazy spásy a večného života.

Aby skutočný pravý Boží ľud mohol svojmu Bohu svätoslúžiť a aby Boh mohol prebývať uprostred svojho ľudu, musí tento ľud vykúpiť krvou Baránka z otroctva hriechu a vyvieť z „krajiny“ temnoty do „krajiny“ svetla lásky svojho Syna, do Božieho kráľovstva, do zaslúbenej zeme, kde si tento ľud odpočinie od práce – rozu-

mej od služby porušenia – a odpočinie od nadvlády hriechu a od dôsledkov hriechu. Toto kráľovstvo prichádza na dvakrát – najprv neviditeľne pri prvom príchode Krista do srdc veriacich ako pokoj a radosť v Svätom Duchu, potom finálne v moci a sláve pri druhom príchode Krista, keď bude vykúpenie tela, vzkriesenie z mŕtvych, keď veriaci dostanú nebeské oslávené telá, keď bude nové nebo a nová zem. Presne tak je to aj s vojdením do odpočinku. Veriaci vošli do odpočinku, keď uverili v evanjelium a keď boli v Kristovi zachránení (Židom 4:3), a finálne vojdú do odpočinku pri vzkriesení z mŕtvych.

V prípade Božieho vykúpenia jeho ľudu je izraelský národ predobraz Božieho ľudu a Kanaán je predobraz vojdenia do odpočinku. Boh práve na to vykúpil Izraela z otroctva, aby bol slobodný slúžiť svojmu Bohu a aby si v Kanaáne odpočinul od svojich nepriateľov a od práce v otroctve. Téma v obidvoch prípadoch – komentár ku prikázaniu o sobote v Sinajskej zmluve a pri jej potvrdení v Moábe – je vojdenie človeka (Božieho ľudu) do odpočinku. Novozmluvné zjavenie dáva jasný a priamy výklad týchto predobrazných vysvetlení: „*Bojme sa teda, aby snád' nejako, keď sa ešte ponecháva zaslúbenie vojsť do jeho odpočinku*“ (poznámka autora: Ponecháva sa, kým trvá čas milosti tým, ktorí ešte neuverili evanjeliu, a je to adresované hlavne Židom, pretože im boli dané zmluvy i zákon, Kristus prišiel najprv k nim, ale oni Krista odmietli a odmietajú až do času, kým nepovedia: „Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“ – pozri Rímskym kapitola 11.), *nezdal sa niekto z vás, že zaostal.*

Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium ako aj tamtým. Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli. Lebo vchádzame do odpočinku my, ktorí sme uverili, ako povedal: Takže som prisahal vo svojom hneve, že nevojdú do môjho odpočinku, hoci sú diela učinené od založenia sveta. Lebo o siedmom dni povedal kdesi takto: A Boh odpočinul siedmeho dňa od všetkých svojich diel. A tuto zase: Nevojdú do môjho odpočinku! Keďže teda ešte ostáva, aby niektorí vošli do neho, a tí, ktorým sa to tam prv zvestovalo evanjelium, nevošli pre neposlušnosť, zase určuje akýsi deň: Dnes, hovoriac v Dávidovi po toľkom čase, ako je povedané: Dnes, keby ste počuli jeho hlas, nezatvrdujte svojich srdc! Lebo keby ich bol Jozua uviedol do odpočinku, nehovoril by po všetkom tomto o inom dni. Tak teda ešte ostáva sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu. (poznámka autora: Izraelskému národu ako špeciálne oddelenému ľudu, ktorý je predobrazom Božieho ľudu Židom 4:1-9).

Jozua voviedol Boží ľud (rozumej izraelský národ ako predobraz pravého Božieho ľudu) do zaslúbenej zeme, do Kanaánu. Novozmluvný výklad danej udalosti (Židom 4:8) vysvetľuje, že to nebolo konečné naplnenie vojdenia do odpočinku, ale len predobraz. Konečným naplnením je odpočinok, do ktorého vchádzame duchovne pri uverení v evanjelium a definitívne v novom nebeskom tele pri vzkriesení z mŕtvych. Do odpočinku vchádzajú všetci, ktorí uverili v Krista, uverili evanjeliu. Vchádzajú do odpočinku v momente, keď uverili: „*Lebo vchádzame do odpočinku my, ktorí sme uverili*“ (Židom 4:3).

Sobota ako znamenie zmluvy

Sobota predstavovala znamenie zmluvy (2. Mojžišova 31:13, 31:17). Znamenie zmluvy je vážna vec, pretože znamenie zmluvy zastupuje, reprezentuje celú zmluvu. Porušiť znamenie zmluvy znamená previniť sa voči celej zmluve, zrušiť zmluvu s Bohom, ísť do otvorenej vzbury voči Bohu a jeho zmluve. Preto sa porušenie znamenia zmluvy trestá smrťou. Znamením abrahámovskej zmluvy bola obriezka na tele. Neobrezanie sa synov (potomkov) Abrahámových bolo počinom hodným smrti (1. Mojžišova 17:14, pozri aj 2. Mojžišova 4:24-26). Porušenie znamenia mojžišovskej zmluvy, porušenie prikázania o sobote, sa rovnako trestalo smrťou: *„A budete ostríhať sobotu, lebo vám je svätá; kto by ju poškrvnil, istotne zomrie, lebo ktokolvek by v nej robil nejakú prácu, tá duša bude vyťatá sprostred svojho ľudu. Šesť dní sa bude robiť práca, a v siedmy deň je sobota odpočnutia, sväté Hospodinovi. Každý, kto by robil nejakú prácu v sobotný deň, istotne zomrie“* (2. Mojžišova 31:14-15, pozri verše 13-17).

Pokiaľ nepochopíme vážnosť znamenia zmluvy a to, že zastupuje celú zmluvu, nepochopíme, prečo sa porušenie znamenia trestá smrťou. Bude sa nám zdať čudné, prečo by mala byť „nevinná“ práca (potrebná na obživu a bežný chod domácnosti) v sobotný deň rovnako vážnym hriechom ako cudzoložstvo, za ktoré tiež bol podľa zákona trest smrti (pozri 4. Mojžišova 15:32-36). Už z tohto by nám malo byť zrejmé, že keď nie sme pod Starou (mojžišovskou) zmluvou, lebo sme pod Novou zmluvou, tak nie sme ani pod štvrtým prikázaním desatora – prikáza-

ním o dni odpočinku (sobote) – a sobota pre nás nie je ani znamením našej zmluvy. Keďže sme do odpočinku už vošli, pretože nie sme pod Starou, ale pod Novou zmluvou, nie sme viacej viazaní prikázaním o sobote ako dni odpočinku.

Sobota a Kristov zákon

My sme pod Novou zmluvou a pod Kristovým zákonom. Nikde v učení Pána Ježiša Krista ani v učení apoštolov (čiže v novozákonných písmach) nenájdeme prikázanie o dodržiavaní soboty či dňa odpočinku. Deň odpočinku vo forme prikázania alebo ustanovenia Ježišom Kristom či jeho apoštolmi neexistuje, nie je súčasťou Kristovho zákona. Práve naopak, novozmluvné učenie nás vedie k tomu, že sobotíme (odpočívame) každý deň v týždni, pretože sme vošli do Božieho odpočinku. Každý deň v týždni, či pracujeme, či odpočívame, sme v Kristovi a všetko máme robiť na jeho slávu a ako pre neho. Podobnú funkciu ako sobota mali aj židovské sviatky, sviatky nariadené Mojžišovým zákonom. Ani sviatky nie sú obsiahnuté v Kristovom zákone. Novozmluvné Božie slovo nás nikde nevedie k dodržiavaniu či sväteniu sviatkov. Naopak, zdôrazňuje, že sme od toho slobodní. Dôvodom je, že v Kristovi sa naplnila ako sobota, tak aj sviatky.

Apoštolské učenie tému soboty a sviatkov adresuje dokonca priamo: *„Teda nech vás nikto nesúdi pre pokrm alebo nápoj alebo pre nejaký sviatok alebo novmesiac alebo pre soboty, čo všetko je tōňou budúcich vecí, ale telo je Kristovo“* (Kolosenským 2:16-17, pozri verše 13-23). My sme do odpočinku už vošli po uverení v Krista duchovne

(Božie kráľovstvo v našich srdciach), a keď príde jeho kráľovstvo v moci a sláve pri jeho druhom príchode, vojdeme do odpočinku v jeho finálnej definitívnej podobe pri oslavení nášho tela. Preto je napísané, že soboty a sviatky sú tónou budúcich vecí (Kolosenským 2:17). Preto nemusíme dodržiavať soboty a sviatky, lebo sa to všetko naplnilo a zrealizovalo v Kristovi a my sme v ňom, ak sme v neho uverili. To, že sme slobodní od svätenia sobôt a sviatkov, je zrejmé z Nového zákona (Kristovho zákona) aj na inom mieste: „Kto dá na deň, dá Pánovi; kto nedá na deň, nedá Pánovi na deň“ (Rímskym 14:6, pozri aj verš 5 a kontext celej kapitoly).

Sobota presunutá na nedeľu?

To, že do odpočinku vchádzame na dvakrát – duchovne pri uverení v Krista a definitívne (v moci a sláve) pri vzkriesení z mŕtvych, má jeden praktický dôsledok. Som presvedčený, že kým sme v tomto zemskom tele, napriek tomu, že sme do odpočinku už vošli, má pre našu zemskú existenciu zmysel zachovávať režim pracovného týždňa, v ktorom šesť dní pracujeme a siedmy deň odpočívame. Je to preto, lebo telo ešte nie je vykúpené. Ak tento režim budeme dodržiavať, budeme podľa mňa konať rozumne a bude to pre nás užitočné. Okrem iného si takto budeme aj pripomínať, že očakávame vykúpenie tela. Môžeme upierať svoj zrak viery do nebies a takto si pripomínať, aké úžasné to bude, keď si oddýchne od svojej práce definitívne vo večnosti v oslavenom tele. Všimnime si, v akej privilegovanej dobe a spoločnosti žijeme – na konci týždňa máme nie jeden, ale hneď dva

dni odpočinku, sobotu i nedeľu. Všimnime si aj to, že v našej kultúre nedeľa nie je prvým dňom týždňa, ale posledným, siedmym dňom týždňa.

Za éry Starej zmluvy (Mojžišovho zákona) slúžila sobota, ako posledný deň v týždni, nielen ako deň odpočinku, kedy sa nepracuje, ale aj ako deň, kedy sa konajú zhromaždenia, bohoslužby (Skutky 13:14, 13:27, 13:42, 13:44, 15:21, 16:13, 17:2, 18:4). Z tohto si môžeme vziať poučenie a taktiež venovať náš deň pracovného odpočinku (a keby na to prišlo i dva dni pracovného odpočinku) spoločenstvu s veriacimi (s bratmi a sestrami v miestnej cirkvi) a zhromaždeniu s bohoslužbami. Podčiarkujem však, že je to v súvislosti s odvodením poučenia z Mojžišovho zákona vo svetle Kristovho zákona. Nie je to forma dodržiavania štvrtého prikázania zákona v novozmluvnej ére.

Stretol som sa už aj s výkladom, že starozmluvná sobota bola presunutá v novozmluvnej forme na nedeľu. V tomto prístupe sa argumentuje tým, že sa vyberú príklady zo Skutkov, kde sa niektorí veriaci či miestna cirkev stretli v nedeľu, čiže v prvý deň týždňa. Takýto prístup má však jednu slabinu. Pre veriacich tej doby bol prvý deň v týždni pracovným dňom, takže sa mohli stretnúť až (neskoro) večer po práci. Takto ale nemohli naplniť funkciu dňa odpočinku, pretože cez deň pracovali. V takomto režime sa veriaci môžu zhromaždiť večer v ktorýkoľvek pracovný deň týždňa, teda aj v utorok či stredu, alebo viackrát do týždňa. Preto mne osobne celá myšlienka presunutia mojžišovskej soboty na kresťanskú nedeľu nedáva zmysel. Ak už mám vidieť nejaké

poučenie vo vzore stretávania sa (zhromažďovania sa) veriacich v prvý deň v týždni (v Skutkoch apoštolských), tak také, že mojžišovská sobota v ére Novej zmluvy stratila svoju platnosť, pretože sa ako predobraz vyplnila v Kristovi.

Ako učil Kristus o sobote?

Za povšimnutie stojí aj spôsob, ako učil Pán Ježiš o sobote. Zdôrazňoval, že on je pánom i soboty (Matúš 12:8, paralelne Marek 2:28, Lukáš 6:5), pričom svoj výrok prepojil s tým, ako Dávid a jeho družina jedli chleby predloženia, čo bolo podľa zákona zakázané. Jasne ukázal, že on ako Pán z neba, druhý a posledný Adam a ako Kristus reprezentuje vyšší zákon, že prišiel Mojžišov zákon naplniť a tak ukončiť éru jeho platnosti a inaugurovať Kristov zákon a éru Novej zmluvy. Spolu s tým zdôrazňoval, že sobota je učinená pre človeka a nie človek pre sobotu (Marek 2:27-28). Potvrdil tak, aký zmysel sobota mala a akú úlohu mala vyplniť. To, že sobota poukazuje na Božiu spásu, ukázal Ježiš farizejom aj rečníckou otázkou, či sa môže v sobotu robiť dobro a zachrániť život (Marek 3:4; Lukáš 6:9). To bol aj dôvod, prečo Pán Ježiš často uzdravoval práve v sobotu, aby ľudí konfrontoval so správnym pochopením soboty.

Zhrnutie o sobote

Ak niekto zachádza tak ďaleko, že tvrdí, že tí, ktorí nedodržiavajú sobotu, sú Bohu neposlušní či dokonca nečistí, neporozumel milosti a neporozumel Kristovmu dielu vykúpenia. Neporozumel, čo to znamená byť v Kristovi a pod milosťou, čiže pod Novou zmluvou. Ak niekto dokonca tvrdí, že ten, kto nedodr-

žiava sobotu, nie je spasený, tak takýto človek zvestuje falošné evanjelium.

Ako učil o zákone Pán Ježiš Kristus počas svojej zemskej služby v tele

Pán Ježiš počas svojej zemskej služby zjavil svoju identitu Spasiteľa a zvestoval spasenie z viery (pozri napríklad Ján 5:24, 6:47, 11:25, 12:46). Boli však aj momenty v jeho službe, keď mu ľudia kladli otázku: „Ako môže byť človek spasený?“ Inak povedané, osobne sa zaujímali o to, ako môžu byť spasení. A Pán Ježiš im odpovedal odvolaním sa na dve najväčšie prikázania Mojžišovho zákona. Toto by mohlo navodzovať dojem, že Pán Ježiš učil spasenie zo skutkov, čiže spasenie cez naplnenie Mojžišovho zákona. Keďže takáto odpoveď či reakcia samotného Spasiteľa je priamo prepojená s témou tohto článku, potrebujeme jej venovať patričnú pozornosť a správne jej porozumieť.

To, čo nás môže zaraziť, udiviť či zneistiť, je, že Pán Ježiš im v odpovedi nevysvetlil ospravedlnenie zo samotnej viery, vykúpenie spod zákona, zomretie zákonu, ale dopytujúcich sa odkázal späť na Mojžišov zákon. Otázkou je, prečo im Pán Ježiš odpovedal tak, ako im odpovedal.

Takýmto momentom je napríklad prípad zákonníka, ktorý oslovil Pána Ježiša: „*A hľa, nejaký zákonník vstal a pokúšajúc ho povedal: Učiteľu, čo mám urobiť, aby som dedične obdržal večný život?*“ (Lukáš 10:25). Pán Ježiš mu odpovedal protiotázkou a odkázal ho na Mojžišov zákon: „*A on mu povedal: Čo je napísané v zákone? Ako čítaš?*“ (Lukáš 10:26). Zákonník, dobre znalý zákona, odpovedal: „*A on odpovedal*

a riekol: *Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej sily a z celej svojej mysli a svojho blížneho ako samého seba*“ (Lukáš 10:27). Zákonník vlastne odpovedal, že aby bol spasený, musí naplniť celý zákon – jeho meritum (podstatu), vyjadrené prikázaniami lásky – pretože celý zákon je zhrnutý v desatore a celé desatoro je zhrnuté v dvoch najväčších prikázaniach. S naším poznaním novozmluvných písem by sme asi očakávali, že Pán Ježiš mu na to povie niečo v tomto zmysle: Počuj a porozumej zákonník, zákon je litera, ktorá zabíja. Ja som na to prišiel, aby som ťa vykúpil spod zákona, aby si zomrel zákonu (Rímskym 7:4) a bol pripojený ku mne, aby si bol pod milosťou a pod mojím zákonom – či veríš tomu a či veríš vo mňa? Teda očakávali by sme, voľne povedané, „no-

vozmluvnú pavlovskú“ odpoveď. Ale akú odpoveď mu dáva Pán Ježiš? „*A Ježiš mu povedal: Dobre si odpovedal, to čiň a budeš žiť*“ (Lukáš 10:28).

To, čo ostalo nevy povedané v odpovedi Pána Ježiša, je, že dodržanie celého (Mojžišovho) zákona je človeku nemožné a predstavuje len hypotetickú cestu spasenia, pretože zákon nedokáže oživiť (Rímskym 10:5; Galatským 3:12, 3:21). Teraz by sa nám už dvojnásobne malo zdať čudné, prečo Pán Ježiš odpovedal človeku, ktorý sa pýtal na cestu spásy tak, ako mu odpovedal. Ponúkam nasledovné dôvody, o ktorých sa domnievam, že predstavujú vysvetlenie.

Všimnime si dôležitý detail tejto udalosti: zákonník sa pýta preto, aby Pána Ježiša pokúšal (Lukáš 10:25). Z evanjelií vieme, že Pán Ježiš hovoril davom vždy v podobenstvách a podo-

benstvá vykladal len svojim učeníkom. Keďže zákonník Pána Ježiša pokúšal, očividne v danom momente nepatril medzi učeníkov. A vieme aj, prečo Pán Ježiš vykladal pravdu len svojim učeníkom. „*A on odpovedal a riekol im: Vám je dané poznať tajomstvá nebeského kráľovstva, ale tamtým nie je dané*“ (Matúš 13:11). „*V podobenstvách im hovoriť preto, že hladiac nevidia a čujúc nečujú ani nerozumejú, a plní sa na nich prorocstvo Izaiášovo, ktoré hovorí: Počut počujete, ale neporozumiete, a hľadiet i hľadiet budete, ale neuvidíte. Lebo stučnelo srdce tohto ľudu: ušami ťažko počuli a svoje oči zažmurili, aby snád' nejako očami nevideli, ušami nepočuli, srdcom neporozumeli a neobrátili sa, a uzdravil by som ich*“ (Matúš 13:13-15). Dôvodom teda je Božie vyvolenie jednotlivcov na spásu ešte pred založením sveta (pozri článok „Božie vyvolenie v učení Pána Ježiša“ Solas 34, jar 2017).

Čo bol skutočný problém farizejov a zákonníkov, ktorých Pán Ježiš neustále karhal? Bolo to ich pokrytectvo. Zákon sa pokúšali naplniť zdanlivo, formálne, navonok, ale vnútorná podstata (meritum) zákona – prikázania lásky – im unikala, obchádzali ju, zanedbávali.

Odpoveďou, ktorú Pán Ježiš dal zákonníkovi, mu nezatarasil cestu k spásu. Naopak. Tým, že ho odkázal na Mojžišov zákon, ho poslal k pestúnovi vedúcemu ku Kristovi (pozri článok „Pestún vedúci ku Kristovi“ Solas 36, jeseň 2017). Zákon bol týmto pestúnom od vrchu Sinaj aj počas Ježišovej služby v tele, aj ďalej od Golgoty po Letnice a plní túto funkciu neobráteným ľuďom až do dnešného dňa.

Prečo Pán Ježiš nedal zákonníkovi „novozmluvnú pavlovskú“ odpoveď? Bolo by to predčasné. Dielo vykúpenia malo svoj poriadok a priebeh, určitú postupnosť. Najprv bolo hlásané a kázané pokánie z hriechov cez Jána Krstiteľa. Následne Pán Ježiš svojím životom a svojou pozemskou službou naplnil proroctvá a odkryl svoju identitu. Svojím životom a svojou smrťou naplnil požiadavku Mojžišovho zákona. Pán Ježiš obeťou na kríži naplnil zákon a ukončil platnosť mojžišovskej zmluvy. Až od Golgoty je možné hovoriť o tom, že veriaci v evanjelium Ježiša Krista zomreli spolu s Kristom, sú usmrtení zákonu skrze telo Kristovo (Rímskym 7:4). Hovoriť o tom pred Golgotou by bol anachronizmus. A všeobecne, „novozmluvná pavlovská“ odpoveď je zrozumiteľná a vierou uchopiteľná až od vylitia Ducha na Letnice. Pred Letnicami by predstavovala predbiehajúcu udalosť.

Podobná situácia ako so zákonníkom sa udiala aj s bohatým mládencom, kniežaťom (Lukáš 18:18-27; Marek 10:17-27; Matúš 19:16-26). O ňom síce nečítame, že by sa pýtal preto, aby Ježiša pokúšal, ale čítame, že nedokázal prijať Ježišovo pozvanie nasledovať ho, pretože sa nedokázal zriecť svojho majetku. Nestal sa teda nasledovníkom a učeníkom Pána Ježiša. V čase Ježišovej odpovede bol v tej druhej kategórii poslucháčov, teda veci mu neboli vyložené priamo, ale mu na ten čas ostali skryté. Aj v tomto prípade platí všetko, čo sme povedali o zákonníkovi vyššie.

Žiada sa dodať ešte jeden postreh. V odpovedi, ktorú dal Pán Ježiš zákonníkovi, je skrytá jedna veľká pravda.

Prikázania lásky sú nielen sumou a meritom celého Mojžišovho zákona, ale aj meritom Kristovho zákona a zároveň aj meritom najvyššieho, absolútneho a nemenného Božieho zákona. Jediné, čo ostalo v odpovedi Pána Ježiša nevy povedané, bolo, že Mojžišov zákon toto meritum dokáže od človeka len vyžadovať, nedokáže ho však v človeku docieľiť. Človek musí (Mojžišovmu) zákonu zomrieť, narodiť sa znova, dostať obrezané srdce, dostať Svätého Ducha a až potom takto oživený dokáže naplniť Božiu nemennú, absolútnu a najvyššiu požiadavku, vyjadrenú prikázaniami lásky. Aby táto realita mohla nastať, musel Pán Ježiš ešte naplniť všetko, čo bolo o ňom predpovedané v písmach. Ešte musel svojím zemským životom naplniť celú spravodlivosť, ktorú požaduje zákon. Musel za nás strpieť smrť, ktorú požaduje zákon ako odplatu za hriech. Musel vstať z mŕtvych pre naše ospravedlnenie. Musel vystúpiť hore k svojmu Otcovi a musel vyliat Svätého Ducha. Až po týchto skutočnostiach môže prísť a prichádza na scénu „novozmluvná pavlovska“ odpoveď na otázku: „Čo mám robiť, aby som bol spasený?“ A odpoveď znie: Uver evanjeliu ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša Krista, buď Spasiteľovi vo viere poslušný, kráčaj v novote života a vytrvaj až do konca.

Záverčné zhrnutie

Od samého počiatku je zjavné, že Boh chce mať na zemi svoj ľud, ktorý mu bude ľuďom verným, milujúcim, poslušným a spravodlivým. Boh svoje požiadavky zreteľne zjavuje cez zákon, ktorý k človeku prichádza vo forme zmluvy skutkov. Najprv ich zjavil cez zmluvu

s Adamom, prvým človekom, ktorý v tejto zmluve reprezentoval celé ľudstvo. Neskôr svoje požiadavky opätovne zjavil, a to ešte zreteľnejšie a dôraznejšie cez zmluvu s Mojžišom, v ktorej izraelský národ reprezentoval celé ľudstvo. Božie požiadavky pritom boli stále rovnaké. K človeku však prichádzajú vždy v nejakej konkrétnej historickej podobe ako zákon v rámci konkrétnej zmluvy, ktorá v danej historickej epoche platí medzi Bohom a človekom. Inú podobu mali prikázania v zmluve s Adamom a inú podobu majú prikázania v zmluve s Mojžišom (v mojžišovskej, čiže Sinajsko-moábskej zmluve). Podstata toho, o čo Bohu ide, však zostáva tá istá a dá sa opísať ako najvyšší a nemenný Boží zákon, zákon lásky.

Problém vo vzťahu medzi človekom a Bohom vznikol pri vzbure človeka, pri jeho páde do hriechu. Človek stratil to spoločenstvo s Bohom, z ktorého pramenila ľudská poslušnosť Božím požiadavkám. Aby došlo k náprave toho, čo človek pokazil, Boh zo svojej milosti a dobroty spustil plán spásy, vykúpenia a obnovenia tvorstva. Boh svoj plán, toto svoje dielo, realizuje postupne v dejinách cez zaslúbenia a cez zmluvy. Pod každou zmluvou Boh od človeka vyžaduje poslušnosť. Existuje však zásadný, principiálny rozdiel medzi zmluvou povahy skutkov a zmluvou povahy milosti. V zmluve povahy skutkov Boh svoje požiadavky deklaruje formou prikázaní zákona a vyžaduje ich dokonalé naplnenie. V zmluve povahy milosti Boh človeka ospravedľňuje, odpúšťa mu jeho prestúpenia a hriechy, dáva mu nové mäsité srdce, na ktoré zapisuje svoj zákon, a dáva svojho Ducha do jeho vnútra.

Stará zmluva, Mojžišov zákon skutkov, tiež zreteľne zjavila Božie požiadavky, pretože jej sumou sú dve najväčšie prikázania lásky. Človek však nie je schopný tento zákon naplniť, pretože tento zákon nedokáže človeka, ktorý je mŕtvy vo svojich hriechoch a prestúpeniach, oživiť. Preto musel prísť Boží Syn, Pán z neba, druhý a posledný Adam, aby

zástupne túto zmluvu skutkov (Mojžišov zákon) naplnil, aby tým ukončil jej platnosť, aby všetci tí, ktorí v neho veria, mohli byť pod Novou zmluvou, pod milosťou, a aby mohli vďaka obriezke srdca a darovanému Svätému Duchu naplniť svojím životom (chodením v novote života) zákon lásky – najvyššiu a nemennú Božiu požiadavku.

A tak teraz už nielo nijakého odsúdenia tým, ktorí sú v Kristu Ježišovi, ktorí nechodia podľa tela, ale podľa Ducha.

Lebo zákon Ducha života v Kristu Ježišovi ma oslobodil od zákona hriechu a smrti.

Lebo to, čo bolo nemožné zákonu, nakoľko bol slabý skrze telo, to vykonal Boh posluš svojho Syna

v podobnosti tela hriechu a príčinou hriechu a odsúdil hriech v tele, aby bolo naplnené právo zákona v nás, ktorí nechodíme podľa tela, ale podľa Ducha.

Rímskym 8:1-4

Peter Vajda

Poznámky:

- A) Pozri články „Zmluvy v biblickej histórii“ v *Solas* 18, jar 2013 a „Bližší pohľad na Starú a Novú zmluvu“ a „Božie zmluvy a Boží zákon“ v *Solas* 19, leto 2013.
- B) Je to tak preto, lebo Adam bol Bohom ustanoveným správcom, vladárom (pánom, „kráľom“) nad celým tvorstvom. Z tohto pohľadu môžeme zmluvu s Adamom považovať i za zmluvu s tvorstvom. Tento princíp vidíme neskôr napríklad aj u kráľa Dávida. Keď Dávid zhrší (spočítanie ľudu), tak trest neprichádza len na Dávida samotného, ale na izraelský ľud (anjel zhubca), nad ktorým je Dávid Bohom ustanoveným kráľom. Na tomto princípe počítania je nakoniec vystavané aj dielo spásy: Kristus (ako Pán a Kráľ) je druhý a posledný Adam a jeho dielo zaručuje vykúpenie z hriechu a viny, spásu všetkým tým, ktorí sú v jeho (Božom) kráľovstve, všetkým tým, ktorí sú v Kristovi (Rímskym kapitola 5; 1. Korintským kapitola 15).
- C) Verš Rímskym 5:13 „Lebo aj do zákona bol hriech na svete, ale hriech sa nepripočíta, keď nielo zákona“ je veľmi náročný na porozumenie či výklad. Pri prostom (priamom) čítaní sa nám môže javiť, že tvrdí, že v ére od Adama po Mojžiša ľudia síce hrešili, ale Boh ich za tento hriech nebral na zodpovednosť, netrestal. Veľmi dobre však vieme, že takto to nemôže byť myslené. Vieme, že Boh zobrať Kaina na zodpovednosť za vraždu jeho brata.

Vieme, že potopa prišla ako Boží trest za ľudský hriech. Vieme, že Boh trestajúco zakročil, keď ľudia stavali Babylonskú vežu. Vieme, že Boh potrestal mestá Sodoma a Gomora za ich hriech. Vieme, že Boh trestal Egypt ranami za ich hriech. Je nám aj zrejmé, že tieto tresty neboli trestom za Adamov pád. Boh dokonca bral do úvahy mieru ľudského hriechu. Potopa prišla, až keď ľudský hriech nabral neúnosnú mieru. Aj v iných mestách ľudia hrešili, avšak trest na Sodomu a Gomoru prišiel pre mieru ich hriechu. Keď verš 5:13a hovorí, že aj do zákona bol hriech na svete, tak nemá na mysli Adamov hriech, ale to, že ľudia sami hrešia každý svojím vlastným hriechom. A vieme, že platí: *Odplata za hriech je smrť*. To je aj dôvod, prečo smrť kralovala od Adama po Mojžiša (verš 5:14a). Čo potom presne znamená výrok „hriech sa nepočíta, keď nieta zákona“? V prvom rade si položíme otázku, o akom zákone sa tu hovorí. Z kontextu je zrejmé, že o Mojžišovom zákone. Výpoveď teda poukazuje na to, že Mojžišov zákon bol daný, aby sa hrešiacemu človeku hriech počítal. Som presvedčený o tom, že formulácia verša 5:13 je preto taká absolutistická (hyperbolická), teda že znie, akoby sa hriech do príchodu Mojžišovho zákona nepočítal, lebo Mojžišov zákon priniesol radikálnu a dramatickú zmenu. Vedie ma k tomu aj spôsob, ako zákon opisuje siedma kapitola Listu Rímskym. V siedmej kapitole sa píše, že „hriechu som nepoznal, iba skrze zákon“ (7:7). Opäť je z kontextu zrejmé, že sa hovorí o Mojžišovom zákone. Aj tento výrok je absolutistický (hyperbolický). Neznamená, že človek až do príchodu Mojžišovho zákona nevie o tom, že hreší. Po prvé, od Adamovho pádu človek vie, čo je dobré a čo zlé, pretože Adam s Evou jedli zo stromu poznania dobra a zla. Po druhé, človeku (národom už pred príchodom Mojžišovho zákona) je Boží zákon (Božia norma ako požiadavka pre život človeka) známy ako dielo zákona napísaného na srdce (Rímskym kapitola 2:15). Verše Rímskym 7:8-9 podobne učia: „Ale hriech dostanúc príčinu skrze prikázanie spôsobil vo mne všelijakú žiadosť; lebo bez zákona je hriech mŕtvy. A ja som kedysi žil bez zákona, ale keď prišlo prikázanie, hriech ožil.“ Na margo toho, že hriech skrze prikázanie spôsobil v človeku žiadosť, my predsa vieme, že hriešne žiadosti boli v ľuďoch aj pred príchodom prikázania z desatora „nepožiadáš“. Napríklad v Sodome a Gomore. Na margo toho, že hriech je bez zákona mŕtvy, my predsa vieme, že hriech bol na svete aj od Adama po Mojžiša (Rímskym 5:13). O čom teda vypovedajú tieto zdanlivo kontroverzné, absolutistické (hyperbolické) verše? Vypovedajú o funkcii, ktorú zákon (Mojžišov zákon) mal vyplniť, vyplnil a dodnes plní. Tak radikálnym spôsobom oživuje ľudské povedomie o hriechu a jeho dôsledkoch, ako to nebolo nikdy predtým, než vstúpil na scénu.

- D) V Rímskym 7:1-4 sme skúmali a vykladali obrazné vyučovanie o dvoch manželoch. Prvým manželom bol zákon (Mojžišov zákon nielen ako Božia norma pre ľudský život, ale aj ako zmluva skutkov). Druhým manželom bol Kristus. Z prvého manželstva sme sa museli dostať von skrze našu smrť (usmrtenie skrze telo Kristovo), aby sme mohli vstúpiť do druhého manželstva. Z tejto analógie je zrejmé, že aj Kristus ako osoba (ako Spasiteľ, Pán a Kráľ) nejakým spôsobom reprezentuje zákon (zákon ako Božiu normu pre ľudský život).
- E) Pozri poznámku A) k 1. listu Korintským 9:21 v preklade Biblie podľa Miloša Pavlíka.

Boh slávny, Hospodin, je dobrý Pastier môj

1. Boh slávny, Hospodin, je dobrý Pastier môj, s Ním núdze
nepoznám, v Ňom hojnosti zdroj. Ved' na pastvách zelených
pasie ma On a k vodám tichým privádza, sti - ťuje ston.

2. On dušu občerství a verne vodí ma
vždy cestou svetlosti, hoc' vzmaňa sa tma.
Ísť údolím smrti sa nebudem báť -
v tom ťažkom boji po boku budeš mi stáť.

3. Tvoj prút a palica ma potešujú v tmách,
kde neraz predesia bôľ, úzkosti, strach.
Mne stôl chystáš na obdiv protivníkov,
čo zahubiť ma chcú mocou prevelikou.

4. Ty skrúpaš bohato mi hlavu olejom
môj kalich preteká, dar lásky je v ňom.
Vždy dobrotá, milosť ma sprevádza len
a v dome Tvojom bývať až naveky smiem.

Medzi smrťou a vzkriesením

Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych

Dôležitým činiteľom pre pochopenie vzkriesenia mŕtvych sú udalosti, ktoré sa odohrali s Ježišom Kristom medzi jeho smrťou na kríži a vzkriesením, ako ich opisuje Biblia.

Prorocká predpoveď Kristovej smrti, pochovania a vzkriesenia je zapísaná v Žalme 16:8-11: „*Vždy si predstavujem Hospodina pred sebou, lebo je po mojej pravici, aby som sa nepohol. Preto sa raduje moje srdce, a moja sláva plesá, áno, ešte i moje telo bude bývať bezpečne. Lebo nezanecháš mojej duše v ríši smrti; nedáš svojmu svätému, aby videl porušenie. Dáš mi znáť cestu života. Radosti do sýtosti je pred tvou tvárou, rozmanitého blaženstva v tvojej pravici na večnosť.*“ Na tieto verše sa odvoláva apoštol Peter v Skutkoch 2:25-28 a apoštol Pavol v Skutkoch 13:35. Hoci v Žalme 16 tieto slová hovorí Dávid, Peter vysvetľuje, že sa na Dávida nevzťahujú. Žalm 16 je jedno z mesiášskych proroctiev, ktoré sa vzťahujú na semeno (v jedn. č.), na Mesiaša, na Pána Ježiša Krista.

Peter upozorňuje na dve veci:

1. Telo Ježiša Krista bolo položené do hrobu, ale nepodľahlo porušeniu (rozkladu).
2. Jeho duch zostúpil do podsvetia^A, t. j. na miesto, kde odchádza duch človeka po smrti, ale nezostal tam dlhšie ako po dobu medzi jeho smrťou a vzkriesením. Podľa Lukáša 23:43 odišiel na miesto, ktoré nesie názov *raj*^B.

Vo verši Lukáš 23:46 je zapísané: „*A Ježiš zvolal veľkým hlasom a pove-*

dal: Otče, do tvojich rúk kladiem svojho ducha! A keď to povedal, vypustil dušu.“ Z týchto slov môžeme porozumieť, že to, čo sa malo udiať s jeho duchom po smrti, Ježiš zveril do rúk svojho nebeského Otca. Vedel, že jeho telo bude pochované do zeme, ale o mieste prebývania jeho ducha mal rozhodnúť Otec.

Aj z týchto miest Písma vidíme, že Ježiš Kristus mal okrem božskej večnej prirodzenosti aj ľudskú prirodzenosť a prešiel tým, čo očakáva každú ľudskú dušu. Jeho telo bolo ľudskými rukami položené do hrobu (Ján 19:40-42), ale jeho duch bol v Božích rukách (Kazateľ 12:7).

O duchu Ježiša Krista čítame v Liste Efezským 4:9: „*Ale to, že vystúpil, čože je iné, ako že aj prv zostúpil do hlbších častí ako je zem?*“ A v 1. liste Petra 3:18-20 je napísané: „*Lebo aj Kristus raz trpel a zomrel za hriechy, spravodlivý za nespravodlivých, aby nás priviedol k Bohu, usmrtený telom, ale oživený Duchom, v ktorom aj odídúc kázal duchom v žalári, ktorí kedysi neposlúchali, keď raz vyčkávala Božia zhovievavosť za dní Noeho, keď sa staval koráb...*“ Spojením týchto dvoch miest dostávame obraz o tom, čo sa udialo s duchom Pána Ježiša. Ten je nasledovný.

Jeho duch sa dostal do podsvetia. Prišiel na miesto, ktoré sa volá *raj*

alebo *Abrahámovo lono*. Tam sa za ním dostal aj duch zločinca, ktorý na kríži robil pokánie (Lukáša 23:43). Kristov duch sa ukázal v podsvetí, kde kázal „neposlušným duchom v žalári“ (1. Petrov 3:19-20). Potom, keď všetky Božie zámery boli naplnené, v okamihu, ktorý určil Boh, Kristov duch vystúpil z podsvetia. Súčasne sa jeho duch opäť zjednotil s jeho telom, ktoré počas celého jeho pobytu v podsvetí ležalo v hrobe neporušené. Tým bolo jeho telo vzkriesené z mŕtvych, súčasne však bolo už aj premenené (oslávené). Kristus vstal z mŕtvych už v inom, novom tele. Bolo to telo, v ktorom mohol vstúpiť do miestnosti so zavretými dverami a v ktorom mohol vystúpiť do nadoblačných výšin bez toho, aby sa porušilo (napr. nepotreboval skafander ako kozmonauti pri ceste do vesmíru).

Smrťou dôjde k oddeleniu ducha od tela. Telo bude pochované do zeme a duch človeka odíde na miesto, ktoré mu určí Boh. Tu zostane až do doby vzkriesenia. Pri vzkriesení všetkých ľudí dôjde k opätovnému zjednoteniu ducha s telom a k vytvoreniu celistvej ľudskej bytosti.

Pán Ježiš hovoril o vzkriesení všetkých ľudí, spasených aj tých nespasených. Tí, ktorí v neho uveria, budú vzkriesení k *večnému životu*, a tí, ktorí v neho neuveria, k *večnému odsúdeniu* (Ján 5:28-29). Všetci budú vzkriesení, ale ich ďalšia existencia bude rozdielna (Daniel 12:2). Tí, ktorí uverili v Ježiša Krista, budú prebývať v novom Jeruzaleme so svojím Bohom vo večnom pokoji, radosti a v sláve (Zjavenie Jána, kapitoly 21 a 22). Tí, ktorí neuverili, budú prebývať v ohnivom jazere a budú večne

pálení v neuhasínajúcom ohni (Zjavenie 20:15; Marek 9:43-49).

Podstatná skutočnosť na vzkriesení je, že zatiaľ čo smrťou dôjde k oddeleniu ducha od tela, pri vzkriesení naopak dôjde k opätovnému zjednoteniu ducha s telom. Novozmluvné písma upresňujú miesto prebývania ducha človeka po jeho smrti. V tomto smere je rozdiel medzi obdobím, ktoré bolo pred Kristovým vzkriesením, a obdobím, ktoré nasleduje po ňom.

Doma u Pána

Ako sme uviedli v predchádzajúcom texte, pred Kristovým vzkriesením bol duch spravodlivého zomrelého umiestnený do tej oblasti podsvetia, ktorá niesla označenie *raj* alebo *Abrahámovo lono*. Po Kristovej smrti a vzkriesení je to už inak. Tým, ktorí zomierajú v Pánovi^c, je už umožnené vstúpiť do bezprostrednej prítomnosti Pána Ježiša Krista a ich duch odchádza priamo k nemu. K takémuto tvrdeniu nás oprávňujú výroky ako Skutky 7:55-59, 2. Korintským 5:6 a 8 a Filipským 1:21-24.

Štefan, keď ho kameňovali, pozrel do neba a videl Božiu slávu a Pána Ježiša stáť po Božej pravici. Vtedy zvolal: „*Pane Ježišu, prijmi môjho ducha!*“ Jeho slová poukazujú na presvedčenie, na istotu, že po telesnej smrti jeho duch príde priamo do Božej prítomnosti.

S takým istým presvedčením píše apoštol Pavol svätým Božím do Korintu: „... vieme, že kým sme doma v tele, sme von od domova a vzdialení od Pána... Ale dôverujeme i súčasne volíme radšej vysethovať sa von z tela a bývať doma u Pána“ (2. Korintským 5:6 a 8). Pavlova reč je priama a ukazuje, že kým sme v tele,

sme vzdialení od Pána. Avšak duch toho, kto je nové stvorenie v Kristovi, potom ako je smrťou oddelený od tela, už *býva doma u Pána*. Nie v podsvetí, ale v Božej prítomnosti.

V Liste Filipským apoštol Pavol o tejto skutočnosti píše vo forme úvahy, čo by bolo pre neho lepšie: „*Zomrieť a byť s Kristom alebo ešte zostať v tele?*“ Pavol s určitosťou nevie odpovedať, čo by mu bolo lepšie. Tiahne ho oboje. Už by bol rád doma u Pána, ale vie, že ešte je užitočný aj pre bratov tu na zemi a vo svojom tele.

Abrahámovo lono

Podľa výkladu/vyučovania Pána Ježiša Krista (Lukáš 16:19-31 a Lukáš 23:43) duch zomrelých spravodlivých po smrti, po oddelení od tela odchádzal na miesto nazvané *Abrahámovo lono* (alebo *raj*)^{A,B}. Toto miesto je dnes už „premiestnené“ z podsvetia do nebies. K tomuto záveru vedú verše:

- a) Efezským 4:8,
- b) 2. Korintským 12:4, kde sa hovorí o Pavlovom vytrhnutí do raja. Z verša 12:2 usudzujeme, že raj je to isté miesto ako tretie nebo.
- c) Duch tých, ktorí sú nové stvorenie v Kristovi, po smrti odchádza do Božej prítomnosti, domov k Pánovi

tak, ako sme to uviedli vyššie a ako o tom svedčia verše Skutky 7:55-59, 2. Korintským 5:6 a 8 a Filipským 1:21-24. Teda už neodchádza do podsvetia, kde odišiel Lazar z príbehu zapísaného u Lukáša 16:19-31.

- d) Tí, ktorí sú nové stvorenie v Kristovi, sú podľa Efezským 2:4-7 (hlavne verš 6) posadení v ponebeských oblastiach už teraz^c. Po fyzickej smrti tam budú prebývať s Kristom a očakávať na svoje vzkriesenie z mŕtvych – nebudú v podsvetí.
- e) Podľa Efezským 4:8-9 Kristus najprv zostúpil do podsvetia, a keď vystúpil na nebesia, zbral z podsvetia so sebou všetkých spasených všetkých čias.

Novozmluvné písma aj v tomto smere (vo výpovediach o mieste prebývania duchov zomrelých spravodlivých) ukazujú dôležitý rozdiel medzi obdobím pred Kristovým vzkriesením a po ňom. Pred vzkriesením Krista duch spasených zomrelých odchádzal na miesto Abrahámovho lona a po vzkriesení už odchádza domov k Pánovi do bezprostrednej Božej prítomnosti. To je dosiahnuté a zabezpečené Kristovou smrťou a vzkriesením, jeho dokonalou obeťou a zmierením.

Drahoslav Vajda

Poznámky a vysvetlivky

^A *podsvetie* – týmto slovom sa v starozákonných písmach označuje miesto (ríša) mŕtvych. *Podsvetie* (hebrejsky *šeól* a grécky *hádes*) bolo podľa Písma rozdelené na miesto, v ktorom sa nachádzali duše zomrelých bezbožných, a miesto, kde boli duše zomrelých spravodlivých (pozri príbeh boháča a Lazara v Evanjeliu Lukáša 16:19-31). Text z Lukáša 16:19-24 odhaľuje, že miesto, kde sa nachádzali duše zomrelých bezbožných, je miesto utrpenia a múk. Miesto, kde sa nachádzali duše zomrelých spravodlivých (Abrahámovo lono), je miesto

odpočinutia (verš 25). Okrem toho medzi týmito dvoma miestami bola nepreniknuteľná priepasť, ktorá nemohla byť prekročená ani z jednej, ani z druhej strany. Boh však má moc aj nad podsvetím a má moc z neho vyslobodiť (uvoľniť, vyvieť; Žalm 139:7-8, Žalm 16:10).

- ^B Slovo *raj* je jedno z pomenovaní, ktorým sa označuje miesto v podsvetí, kde po smrti odchádzal duch (duša) zomrelého spravodlivého človeka. Je to to isté miesto, ktoré je podľa Lukáša 16:19-31 nazvané *Abrahámovo lono*. Toto zvláštne miesto nebolo miestom utrpenia, mučenia a trestu, ale miestom odpočinutia a utešenia (porovnaj situáciu boháča a Lazara).
- ^C Výrazom *byť v Pánovi* (1. Korintským 7:39), *zomrieť v Pánovi*, *v Kristu* (1. Tesalonickým 4:16) rozumieme tak, že sú to skrátené pomenovania, ktorých plný význam je *nové stvorenie v Ježišovi Kristovi* (2. Korintským 5:17), a tak ho aj v tejto sérii článkov používame. Teda tí, ktorí sú *v Pánovi*, sú tí, ktorí sú *nové stvorenie v Ježišovi Kristovi*. Tí, ktorí zomierajú *v Pánovi*, to sú tí, ktorí zomierajú už ako *nové stvorenie v Ježišovi Kristovi*. Sú to tí, ktorí sú *Kristovi* (1. Korintským 15:23), ktorí mu patria, ktorí sú v ňom, lebo majú jeho Ducha (Rímskym 8:9).

Vzkriesenie

v Starom a Novom zákone

Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych

*Lebo medzi prvým som vám vydal, čo som aj prijal,
že Kristus zomrel za naše hriechy podľa písem a že bol pochovaný
a že v tretí deň vstal z mŕtvych podľa písem.*

1. Korintským 15:3-4

V kázaniach ranej cirkvi sa s istotou hovorilo o vzkriesení mŕtvych. Učítelia a kazatelia s určitosťou vedeli, že Kristus vstal z mŕtvych, a v dôsledku toho ani nepochybovali, že aj veriaci v evanjelium Ježiša Krista s určitosťou budú vzkriesení.

Ponímanie vzkriesenia, ako o ňom učila raná cirkev a ako je pre nás zapísané v Biblii, treba odlíšiť od gréckeho a židovského chápania^A. Gréci považovali telo za zlé a v tele videli prekážku pre opravdivý život. Smrť pre nich bola oslobodenie duše z telesného zajatia. Verili v posmrtný život, ktorý podľa nich bol životom nesmrteľnej duše. Odmietali však možnosť opätovného vzkriesenia do telesnej existencie. Preto apoštol Pavla vysmiali, keď im na

Areopágu kázal o vzkriesení mŕtvych (Skutky 17:32).

Židia, naopak, boli presvedčení o význame tela, a preto podľa nich telo nikdy nemôže zaniknúť. Verili, že telo bude vzkriesené, ale bude to to isté telo, aké bolo pred smrťou^A. Raná cirkev apoštolskej doby verila, že telo bude vzkriesené, ale zároveň aj premenené do podoby uspôsobenej pre život na novej zemi a v novom nebi (1. Korintským 15:42-53).

Vzkriesenie v Starom zákone

V 1. liste Korintským apoštol Pavol píše: „... *Kristus zomrel za naše hriechy podľa písem... a v tretí deň vstal z mŕtvych podľa písem.*“ Keď Pavol hovorí, že Kristus zomrel a vstal z mŕtvych podľa Písem, myslí tým texty Starého zákona. Svedectvo Písem pritom uvádza ako prvý a najdôležitejší argument Kristovho vzkriesenia. V tejto časti článku budeme uvažovať o starozákonných textoch, ktoré vzkriesenie prorocky predpovedajú.

Zaslúbenie o Kristovom pochovaní a vzkriesení sa nachádza v Žalme 16:8-11: *„Vždy si predstavujem Hospodina pred sebou, lebo je po mojej pravici, aby som sa nepohol. Preto sa raduje moje srdce, a moja sláva plesá, áno, ešte i moje telo bude bývať bezpečne. Lebo nezanecháš mojej duše v ríši smrti; nedáš svojmu svätému, aby videl porušenie. Dáš mi znat' cestu života. Radosti do sýtosti je pred tvojou tvárou, rozmanitého blaženstva v tvojej pravici na večnosť.“*

Podobné zaslúbenie čítame aj v Žalme 71:20-21, ktorý prorocky ukazuje na Kristovo vzkriesenie: *„Ty, ktorý si nám bol dal vidieť mnohé a veľké súženia a zlé veci, zase nás oživiš a zase nás vyvedieš z priepastí zeme (verš 20). Rozmnožíš moju veľkosť a obrátiac sa potešíš ma (verš 21).“* Tento text je považovaný za jedno z mesiášskych prorociev, ktoré bolo vyslovené Dávidom, a vzťahuje sa na Mesiáša Ježiša Krista. Toto miesto predpovedá vzkriesenie samotného Krista (verš 21), ale množné číslo vo verši 20 hovorí o vzkriesení aj iných zomrelých, akoby spolu s ním. Iné texty Starého zákona hovoria všeobecne o vzkriesení zomrelých.

Jeden z textov hovorí o zaslúbení, ktoré bolo dané Abrahámovi: *„A dám tebe i tvojmu semenu po tebe zem tvojho pohostinstva, celú zem Kanaánovu za večné državie, a budem im Bohom“* (1. Mojžišova 17:8). Abrahám rozumel aj veril, že zaslúbenie sa týka večného života, a teda si vyžaduje vzkriesenie z mŕtvych. Toto Božie zaslúbenie bez vzkriesenia Abraháma a jeho semena by sa nemohlo naplniť^B. Okrem toho Pán Ježiš v Evanjeliu Matúša 22:32 hovorí: *„A o zmŕtvychvstaní mŕtvych či ste nečítali, čo vám je povedané od Boha, ktorý povedal: Ja som Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakobov? Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých.“* (pozri aj Marek 12:27; Lukáš 20:38). Sám Abrahám veril, že *Boh je mocný aj z mŕtvych vzkriesiť* (Židom 11:19), a v tejto viere aj išiel obetovať Izáka (1. Mojžišova 22:1-10; Židom 11:17).

Job uprostred svojho trápenia vyznáva vieru v budúcnosť svojej duše a vzkriesenie tela: *„Ale ja viem, že môj vykupiteľ žije a posledný sa postaví nad prachom. A keď raz toto všetko rozborí moju kožu, potom zo svojho tela uvidím Boha, ktorého ja uvidím sebe, a moje oči budú vidieť a nie cudzí...“* (Job 19:25-27). Job vedel, že jeho telo sa rozloží, zmení sa na prach. Díval sa však ponad to k okamihu, kedy sa opäť vo svojom tele postaví priamo pred svojho Boha. Jeho istota je postavená na viere v život toho, ktorého nazýva *svojím vykupiteľom*. Job veril, že jeho telo bude vzkriesené.

V Izaiášovi 26:19 sa nachádza vyznanie viery vo vzkriesenie podobné Jobovu: *„Tvoji mŕtvi ožijú, moje mŕtve telo, vstanú. Prebud'te sa, plesajte vy, ktorí*

bývate v prachu! Lebo tvoja rosa je rosou svetiel, a zem vyvrhne mŕtvych.“ Izaiáš tu hovorí, že *tvoji mŕtvi ožijú* a budú sa radovať, čo poukazuje na vzkriesenie spravodlivých. Výraz *zem vyvrhne mŕtvych* zase poukazuje na vzkriesenie mŕtvych všeobecne všetkých. Aj z tohto miesta môžeme usudzovať, že vzkriesenie sa týka materiálnej zložky, teda tela človeka (*prebudte sa vy, ktorí bývate v prachu*).

V knihe Daniel 12:1-3 sa veľmi zreteľne píše o vzkriesení: „*A mnohí z tých, ktorí spia v zeme prachu, sa zobudia, a to jedni na večný život a druhí na potupu a na večný hnus* (verš 2).“ Obaja, Izaiáš aj Daniel, hovoria o tých, ktorí *prebývajú v prachu*, a obaja hovoria o vzkriesení ako o *prebudení z prachu*. Daniel okrem toho hovorí, že jedni budú vzkriesení k večnému životu a druhí k večnej potupe (zatrateniu).

V Starom zákone nebolo predpovedané len Kristovo vzkriesenie, ale bolo predpovedané aj to, že Kristus vstane z mŕtvych tretieho dňa. Na toto upozorňuje sám Pán v rozhovore so zákoníkmi a farizejmi, ktorí od neho žiadali znamenie. Povedal im: „...*Pokolenie, zlé a cudzoložné, vyhladáva znamenie, ale mu nebude dané znamenie, iba znamenie proroka Jonáša*“ (Matúš 12:38-39, 16:4). Všeobecne sa má za to, že pobyt Jonáša v bruchu veľryby je typologickým predobrazom pochovania a vzkriesenia Ježiša Krista na tretí deň, a to práve preto, že o tom hovoril Pán Ježiš.

Iným miestom, ktoré je považované za proroctvo o Kristovom vzkriesení tretieho dňa, je Hozeáš 6:1-3^c. Tu je uvedené (podľa Roháčka): „*Vo svojej úzkosti ma budú hľadať skoro za rána*

a povedia: Podte, a navráťme sa k Hospodinovi, lebo on roztrhal a uzdraví nás, zbil a obviaže nás (1). *Oživí nás o dva dni, na tretí deň nás postaví na nohy^d, a budeme žiť pred jeho tvárou* (2). *A tak poznajme a žejme sa poznať Hospodina; jeho východ stojí pevne ako svitanie rána a príde nám ako dážď, ako jarný dážď, ktorý zvlažuje zem* (3).“ Vo verši 1 je najprv dané zaslúbenie tým, ktorí sa navrátia k Bohu v pokání a viere. Vo verši 2 sa nachádza proroctvo o vzkriesení tretieho dňa. Toto proroctvo je dané v množnom čísle (v každom citovanom preklade^c, ale aj v iných). To znamená, že zaslúbenie sa nevzťahuje len na samotného Krista, ale spolu s ním zahrňuje aj všetkých, ktorí boli s Kristom stotožnení v smrti, pochovaní, ale aj vo vzkriesení. To sú všetci tí, ktorí sa v pokání a vo viere navrátia k Bohu (Ján 14:19; Rímskym 6:3-6; Galatským 2:20; Efezským 2:4-6).

Hozeášovo proroctvo zjavuje – v kontexte aj iných citovaných starozákonných proroctiev, že Kristus mal byť vzkriesený v tretí deň, ale spolu s ním, ako hovoria novozákonné písma, aj všetci tí, ktorí uveria v evanjelium a budú tvoriť Boží vykúpený ľud. Podľa Hozeáša sú to tí, ktorí *budú žiť pred jeho tvárou* – verš 6:2 (tak môžeme chápať aj *vyvedených z priepasti zeme* zo Žalmu 71:20). Hozeášovo proroctvo nepredpovedá len udalosti, ale zjavuje aj ich pravý význam a súvislosť s celým Božím zámerom mať svoj ľud, čo je naplno odkryté až v Novom zákone.

Hozeášovo proroctvo však ide ešte ďalej. Veršom 3 vyzýva k tomu, aby ľudia usilovne hľadali Hospodina, lebo Božie plány sú isté a iste sa aj naplnia. Výraz

jeho východ stojí pevne ako svitanie rána znamená, že vzkriesenie Krista a ostatných veriacich spravodlivých z mŕtvych je také bezpečné a isté ako východ Slnka po tmavej noci. Toto úzko súvisí s proctvom proroka Malachiáša: „Ale vám, ktorí sa bojíte môjho mena, vyjde slnce spravodlivosti...“ (Malachiáš 4:2). Toto nie je dané všetkým, ale iba vám, ktorí sa bojíte môjho mena.

Z verša 3 sa usudzuje (pozri poznámky k tomuto veršu v prekladoch uvedených v odkaze ⁹), že Hozeášovo proctvo poukazuje aj na to, že po vzkriesení Krista bude nasledovať vyliatie Svätého Ducha. Takto sa uvažuje preto, lebo verš 3 pokračuje metaforou jarného dažďa, ktorý zvlažuje zem. Dážď je v Starom zákone symbolom Svätého Ducha. Ako sa toto naplnilo, uvádza Nový zákon. Na päťdesiaty deň po vzkriesení Pána Ježiša Krista, na Letnice, bol na očakávajúcich učeníkov, na tých, ktorí sa usilovali poznať Hospodina (A tak poznajme a žeňme sa poznať Hospodina – verš 3), vyliaty Svätý Duch ako jarný dažď.

Ako vidíme, Hozeášovo proctvo je v celej svojej šírke a hĺbke plne vysvetlené novozákonným zjavením. Napr. sám Pán Ježiš hovoril o svojej smrti a vstaní z mŕtvych na tretí deň (Marek 8:31, 9:31, 10:34 a ďalšie).

Záverom môžeme povedať, že Starý zákon predpovedá vzkriesenie Krista z mŕtvych a podiel veriacich v Krista na jeho vzkriesení. A aj to, že aj bezbožní budú vzkriesení. Bude však existovať rozdiel v účele vzkriesenia medzi veriacimi v evanjelium Ježiša Krista a tými, ktorí v evanjelium neuverili – bezbožnými (Daniel 12:2; Ján 5:28-29).

Vzkriesenie v Novom zákone

Pozrime sa do Jánovho evanjelia na dve konkrétne miesta, ktoré hovoria o mŕtvych a ich oživení. Prvým je: „Amen, amen vám hovorím, že príde hodina a je teraz, keď mŕtvi počujú hlas Syna Božieho, a tí, ktorí počujú, budú žiť“ (Ján 5:25). Druhým je: „Nedivte sa tomu, lebo príde hodina, v ktorú všetci, ktorí sú v hrobch, počujú jeho hlas, a vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života, ale tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu“ (Ján 5:28-29).

Tieto miesta však nehovoria o tom istom, lebo Pán Ježiš v nich používa odlišné výrazy. V prvom texte sa hovorí o *mŕtvych* a v druhom o *všetkých, ktorí sú v hrobch*. Podľa súvislosti s inými miestami Písma sa ukazuje, že oba výrazy v týchto veršoch neznamenujú to isté, hovoria o odlišných veciach.

Napríklad v Efezským 2:1 sa hovorí o mŕtvych: „Aj vás, ktorí ste boli mŕtvi vo svojich previneniach a vo svojich hriechoch“, ale zo samotného verša je zrejmé, že nejde o ľudí *telesne mŕtvych*, ale o tých, ktorí boli v dôsledku hriechu *duchovne mŕtvi*. Pán Ježiš vo verši Ján 5:25 hovorí o *telesne živých* ľuďoch, ktorí však sú mŕtvi vo svojich hriechoch. Títo, keď zareagujú na hlas Pána Ježiša Krista, na zvesť jeho evanjelia, urobia pokánie a uveria, dostanú odpustenie a večný život – stanú sa živými Bohu. Potvrdzujú to aj slová *príde hodina a je teraz*, ktoré poukazujú na prítomnosť a nie na vzkriesenie, ktoré má ešte len nastať v budúcnosti. Z kontextu celého Písma vieme, že nie všetci na hlas Pána zareagujú, nie všetci uveria evanjeliu. Živými sa stanú iba tí, ktorí na hlas

evanjelia zareagujú pokáním a vierou – a títo sú tí, ktorí počujú.

Druhý text (verše 28-29) sa od prvého líši v troch veciach:

- a) Pán Ježiš hovorí: *príde hodina*, ale nedodáva a *je teraz*. Teda udalosti, o ktorých Pán na tomto mieste hovorí, že sú v budúcnosti, sa ešte nezačali naplňať.
- b) Používa výraz: *všetci, ktorí sú v hrobch*. Hovorí tu o tých, ktorí v hrobch aj skutočne sú, ktorí fyzicky zomreli a sú pochovaní. Okrem tohto faktu ešte hovorí, že títo všetci bez výnimky počujú Pánov hlas a vyjdú z hrobov na vzkriesenie.
- c) V týchto veršoch je výslovne použité slovo *vzkriesenie*. Hovorí, že všetci, ktorí sú v hrobch, *vyjdú na vzkriesenie*.

Tento druhý text je zhodný so starozákonným zjavením zapísaným v Danieleovej knihe 12:1-3. V oboch textoch sa hovorí o vzkriesení spravodlivých a vzkriesení bezbožných. Ku vzkrieseniu z mŕtvych spravodlivých a bezbožných dôjde v stanovenom poradí v dvoch oddelených fázach (etapách). Najprv budú vzkriesení spravodliví, teda tí, ktorí sú nové stvorenie v Kristovi. Až neskôr po nich budú vzkriesení ostatní, teda bezbožní – tak je to zjavené v 1. liste Korintským v 15. kapitole a v knihe Zjavenie Jána 20:4-6.

Ku vzkrieseniu mŕtvych dochádzalo už počas pozemskej služby Pána Ježiša Krista a aj jeho apoštolov. Pán Ježiš vzkriesil napríklad Lazara (Ján 11. kapitola), syna vdovy (Lukáš 7:11-15) a po jeho zmŕtvychvstaní sa *hroby otvárali a mnohé telá zosnulých svätých vstali* a vošli do Jeruzalema a ukázali sa mno-

hým (Matúš 27:50-53). Prostredníctvom apoštola Petra bola vzkriesená Tabita (Skutky 9:36-41) a *ženy dostali späť svojich mŕtvych vzkriesených* (Židom 11:35). Títo však vstali z mŕtvych vo svojich predchádzajúcich (porušených) telách, takže to nebolo to vzkriesenie z mŕtvych, ako o ňom píše napríklad Daniel v 12. kapitole, Ján 5:28-29, resp. Pavol v 1. Korintským 15. kapitole.

Najpodrobnejší popis vzkriesenia mŕtvych je uvedený v 1. liste Korintským 15:22-24. Tu sa hovorí o poradí vzkriesenia, pričom prvým vzkrieseným z mŕtvych, prvotinou vzkriesenia, je Ježiš Kristus. Potom tí, ktorí sú nové stvorenie v Kristovi (ktorí sú Kristovi). Zjavenie Jána 20. kapitola potom odhaľuje, že až neskôr budú vzkriesení ostatní (pozri aj Ján 5:28-29; Zjavenie 20:4-6). „*Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, rovnako tak i v Kristovi všetci budú oživení. Ale jeden každý vo svojom vlastnom poriadku: prvotina Kristus, potom tí, ktorí sú Kristovi, za jeho príchodu. Potom koniec, keď oddá kráľovstvo Bohu a Otcovi, keď zruší každé kniežatstvo a každú vrchnosť a moc.*“

Prvotina Kristus

Apoštol Pavol ako prvú etapu vzkriesenia uvádza vzkriesenie Krista. Výrazom *prvotina Kristus* je vzkriesenie Krista prirovnané k obetovaniu prvotín žatvy Hospodinovi. Bola to predpísaná obeť ustanovená Mojžišovým zákonom a je opísaná v 3. Mojžišovej 23:10-14. Snopok prvého zožatého obilia novej úrody (prvotina) je obrazom vzkriesenia Krista z mŕtvych a počiatok nového stvorenia. Táto typológia je výstižná. Snopok (prvotina) predstavoval prvé

plody, ktoré vzišli zo zrna, ktoré bolo predtým zasiate do zeme. Tak aj Kristus, ktorý v Jánovom evanjeliu 12:24 prorocky a obrazne hovorí o svojej smrti a jej význame: „*Amen, amen vám hovorím, ak nezomrie pšeničné zrno, keď padne do zeme, zostane ono samotné; ale ak zomrie, donesie mnoho úžitku.*“ Dnes už rozumieme významu týchto slov, ktoré v kontexte novozákonných písem znamenajú, že úžitok z jeho služby zmierenia medzi Bohom a človekom bude ako výsledok jeho vlastnej smrti a vzkriesenia (pozri Rímskym 4:25). Tak

ako zomrel Kristus a vstal z mŕtvych ako prvotina, budú vzkriesení aj tí, ktorí sú v Kristovi (Rímskym 6. kapitola).

Písmo predznamenáva vzkriesenie všetkých pochovaných mŕtvych. Je však rozdiel, ako píšeme aj vyššie, v účele vzkriesenia tých, ktorí zomreli ako nové stvorenie v Kristovi, a tých, ktorí neuverili v evanjelium Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. O vzkriesení spravodlivých a bezbožných a o súdoch budeme hovoriť podrobnejšie v nadväzujúcich článkoch.

Drahoslav Vajda

Zdroje a poznámky

- ^A J. C. Douglas (editor) a kol., *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, heslo *vzkříšení*, ISBN 80-85495-65-1.
- ^B Pre podrobnejší výklad pozri publikáciu: Peter Vajda *Zmluva zaslúbení*, vyd. SOLAS, Žilina 2017, str. 17-19, ISBN 978-80-971486-1-4.
- ^C a) *BIBLE, Pavlíkův studijní překlad*, KVARTUS MEDIA, ISBN 978-80-88039-00-6
b) *BIBLE, Český studijní překlad*, Nakladatelství KMS, Praha 2009, ISBN 978-80-86449-61-6
c) Donald C. Stamps, *Studijní Bible*, Česká verze, ISBN 978-0-7361-0420-5
d) *Študijná Biblia*, Slovenský ekumenický preklad, Porta libri 2015, ISBN 978-80-8156-052-1
- ^D Výraz *nás postaví na nohy* je v iných prekladoch v znení: *nám bude dávať vstať* [^ca)]; *nám dá povstať, aby sme boli živí pred jeho tvárou* [^cb)]; *nám dá povstať a my pred ním budeme žiť* [^cc)]; *nás vzkriesi* [^cd)].

*Nové prikázanie vám dávam – aby ste sa milovali navzájom;
tak ako som vás miloval, aby ste sa aj vy tak milovali navzájom.*

Ján 13:34

Ježiš, pravý Mesiáš

Keď Ježiš Kristus žil na tejto zemi, jedna z otázok, ktorú sa ľudia pýtali, bola: Je tento človek menom Ježiš Mesiáš alebo nie? Je vôbec možné, aby tento pokorný tesár z Nazaretu bol tým veľkým Osloboditeľom, ktorého príchod bol zasľúbený pred niekoľkými storočiami? Rovnaké otázky si kladú ľudia aj v dnešnej dobe. Môžeme dôverovať tvrdeniam, ktoré ohľadom toho nájdeme v Novom zákone, alebo je všetko, čo bolo napísané o Ježišovej osobe, výmysel či minimálne prekrútenie faktov? To je to, na čo sa pozrieme v tomto zamyslení.

Vtedy pojala bázeň všetkých a oslavovali Boha a hovorili: Veliký prorok povstal medzi nami, a Boh vraj navštívil svoj ľud. A tá zvest' o ňom sa rozniesla po celom Judsku a po všetkých okolných krajinách. A Jánovi zvestovali jeho učeníci o tom všetkom. A Ján si zavolať ktorýchsi dvoch zo svojich učeníkov a poslal ich k Ježišovi a kázal sa opýtať: Či si ty ten, ktorý má prísť, a či máme čakať iného? A keď prišli tí mužovia k nemu, povedali: Ján Krstiteľ nás poslal k tebe a kázal sa opýtať: Či si ty ten, ktorý má prísť, a či máme čakať iného? A v tú istú hodinu uzdravil mnohých od neduhov a od iných rozličných trápení a od zlých duchov a mnohým slepým daroval zrak. A Ježiš odpovedal a riekol im: Id'te a zvestujte Jánovi, čo ste videli a počuli, že slepí zase vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí čujú, mŕtvi vstávajú z mŕtvych, chudobným sa zvestuje evanjelium a blahoslavený je, kto by sa nepohoršil na mne.

Lukáš 7:16-23

Naposledy sme spoločne uvažovali o mladom mužovi z mesta Naim, ktorého Ježiš vzkriesil z mŕtvych. Správa o tomto veľkom činiteľovi zázrakov sa prirodzene rozšírila široko-d'aleko. Dostala sa dokonca aj do uší väzňa v kráľovskom paláci. Bol ním Ján Krstiteľ, ktorý bol uväznený na základe rozkazu samotného kráľa. Reakcia tohto veľkého proroka, keď sa do počul o Ježišových skutkoch, je pre nás záhadou. Požiadal dvoch svojich učeníkov, aby išli za Ježišom a spýtali sa ho: „Či si ty ten, ktorý má prísť, a či máme čakať iného?“ Keď Ján hovoril o „tom, ktorý má prísť“, odvolával sa na Mesiáša, ktorého príchod Boh zasľuboval celé stáročia pri rôznych príležitostiach.

Prečo to Ján potreboval vedieť, prečo ho to tak zaujímalo? Pretože bol poslaný, aby oznamoval príchod Mesiáša – to bolo poslanie, ktorému sa venoval pred svojím zatknutím. Prečo teda začal mať pochybnosti o identite Ježiša? Nesmieťme ignorovať fakt, že Ján pravdepodobne neočakával, že po tom, čo verne kázal ľuďom, bude chradnúť vo väzení. Nie je ťažké predstaviť si, že tento neúspech ním hlboko otriasol. No myslím si, že hlavné vysvetlenie jeho pochybností nájdeme v tom, že pôsobenie Ježiša v tej dobe nekorešpondovalo s predstavou, ktorú opísal vo svojich kázaniach Mesiáša – Krista. Pozrime sa na niektoré slová, ktorými ho Ján opísal: „A už aj je sekera priložená na koreň stromov;

každý teda strom, ktorý nenesie dobré ovocie, sa vytína a hádže na oheň... ktorý má svoju vejačku vo svojej ruke a prečistí svoje humno a shromažďí svoju pšenicu do sypárne, ale plevy bude páliť neuhasiteľným ohňom." Ján, majúc na mysli náboženských vodcov, povedal: *„Vretničie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť nastávajúcemu hnevu?"* (Matúš 7:3). Čo je hlavnou myšlienkou týchto vyhlásení? Je to dôraz kladený na rozsudok. Takže Ján očakával, že Mesiáš vynesie okamžité súdy v súlade s tým, čo sám (Ján) prorokoval.

Ale to, čo si Ján neuvedomil, bolo, že rozsudok a súd sa týkal budúcnosti – niečoho, čo malo prísť na konci sveta. Existovala však aj ďalšia, okamžitejšia služba, do ktorej bol Mesiáš zapojený. Aby upokojil a uistil Jána, najskôr pozval jeho učeníkov, aby chvíľu zostali a pozorovali zázraky, ktoré konal. Potom

poslal týchto dvoch mužov späť k Jánovi s posolstvom: *„Chod'te a zvestujte Jánovi, čo ste videli a počuli, že slepí zase vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú z mŕtvych, chudobným sa zvestuje evanjelium.*" Prečo boli tieto skutočnosti také dôležité? Pretože Jánovi pripomenuli predpovede zaznamenané v Knihe proroka Izaiáša, napísanej pred stovkami rokov. Dovoľte, aby som vám ukázal, ako doslovne sa realizovali v Ježišovej službe: *„Vtedy sa otvorila oči slepých a otvorila sa uši hluchých. Vtedy poskočí kulhavý ako jeleň a jazyk nemého bude radostne prespevovať."*

Čo teda Ježiš sledoval touto správou? Aký bol Jeho zámer, keď Jánovi posielal túto správu? V skutočnosti ňou hovoril: *„Aj tieto veci sa hovorili o Mesiášovi a napĺňajú sa do poslednej bodky. Rozsudok a súd prídu neskôr, teraz sleduj*

dôkazy, ktoré hovoria o mne, že som skutočne Mesiáš". Potom dodal s mier- nym pokarhaním: „*Blahoslavený je, kto by sa nepohoršil na mne.*”

Čo sa môžeme naučiť z týchto uda- lostí? Myslím, že prvou lekciou, ktorú sa môžeme naučiť je, že dokonca aj veľmi zrelí a skutočne bohabojní ľudia môžu mať pochybnosti. Ján bol mužom, ktorý sa prejavil ako mimoriadne odvážny v ohlasovaní Božieho kráľovstva a cel- kom neúprosný v odsúdení hriechu. Bol to s istotou niekto, kto sa nebál nikoho, dokonca sa nebál ani najvyšších náboženských autorít tých čias. Čo sa udialo? Nuž, ako som spomenul, čiastočným problémom boli nepochy- ne okolnosti. Určite nečakal, že sa ocitne vo väzení a pre niekoho ako on bolo prirodzené, že sa cítil na takomto osa- melom mieste sklúčene a depresívne. Depresia je veľmi nepríjemná aj tým, že nás núti obrátiť, pozerat' sa do seba a zároveň sa pozerat' na všetko negatív- ne. Depresívny človek sa stáva pesimi- stickým, dokonca iracionálnym – takže nie je prekvapením, že aj zrelý veriaci môže stratiť radosť a vnímanie Božej prítomnosti. Satan ľahko využíva takúto situáciu na to, aby v mysli kresťana vyvolal pochybnosti.

Ste pravý veriaci, ktorí sa cítí sklesnu- to a myseľ ktorého zaplavili pochybnosti o viere? Potom ste v dobrej spoločnosti. Ale aké je riešenie? Uvažujte nad mú- drymi slovami Pána Ježiša, akoby ich zno- vu hovoril Jánovi. „Pochybujes o tom, že som Mesiáš? Potom premýšľaj o tých mocných zázrakoch, ktoré som vykonal. Tieto zázraky sú spoľahlivé dôkazy toho, že som skutočne Mesiáš, pretože sú to presne tie zázraky, o ktorých prorokoval

Izaiáš. Poslovia, učenici, ktorých si po- slal, videli tieto zázraky na vlastné oči. O tom, čo videli, vedia osobne svedčiť.”

Existuje však aj iný druh pochybno- stí, na ktorý sa chcem teraz zamerať. Máte vážne pochybnosti o kresťanskej viere? Možno sa nachádzate v ťažkej si- tuácii alebo ste prežili veľké sklamanie. Možno ste boli dokonca hlboko otrasení správaním niekoho, kto o sebe tvrdí, že je kresťanom. Pravdou je, že vaša myseľ je plná pochybností, dokonca pochybujete aj o existencii Boha alebo o pravdách týkajúcich sa kresťanstva. Akú radu vám viem dať? V podstate je to rovnaká rada, akú som o niečo vyššie dal zrelému kresťanovi. Pravá, skutočná kresťanská viera nie je tvorená zvláštnymi mystickými skúsenosťami, ale zakladá sa na pevných a spoľahlivých faktoch. Naozaj sa tieto zázraky stali? Ani Ježišovi najhorší nepriatelia nepo- chybovali o tom, že Ježiš vykonal naoza- jstné zázraky; museli sa znížiť k tvrde- niu, že ich vykonal (po)mocou diabla, no nemohli poprieť, že sa naozaj stali. Ako si ale želali, aby to bolo možné! Navyše, pochybovanie o zázrakoch znamená pochybovať o prадovravnosti mužov, ktorí napísali evanjeliá – mužov, ktorí tvrdili, že boli očitými svedkami týchto udalostí. Spomeňme si na to, že za prav- dy, o ktorých písali, boli pripravení aj zomrieť. A len blázon by bol ochotný zomrieť za klamstvo.

Stať sa kresťanom zahŕňa vieru v pravdu o živote, smrti a zmŕtvychvstaní Ježiša Krista. Ale predovšetkým to zna- mená dôveru v neho – dôverovať mu ako svojmu Pánovi a Spasiteľovi.

Michael Steedman

Milí priatelia a sympatizanti časopisu **Solas!**

Službu združenia Solas môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Na príjem 2 percent z dane sme zaregistrovaní „V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb (NCRpo) dňa 16. 10. 2017 pod sp. zn. NCRpo 924/2017“. Zdaňovacie obdobie 2017 (rok príjmu 2 % podielu zaplatenej dane 2018).

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vášho daňového priznania – do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Právna forma: **Občianske združenie**

Obchodné meno (názov): **Solas**

Sídlo – ulica: **Smreková**

Súpisné/orientačné číslo: **3093/11**

PSČ: **010 07**

Obec: **Žilina 7**

Potrebné formuláre si môžete stiahnuť aj z web stránky združenia Solas (<http://solas.sk/o-nas/podpora-sluzby-zdruzenia-a-casopisu>).

Solas číslo 38, 11. ročník, jar 2018

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 38 vyšlo 2. marca 2018 v náklade: 2 400 ks.

Tlač: Alfa print, s. r. o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK080200000002486916455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK080200000002486916455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko
tel.: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk
www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

***Po tom poznajú všetci, že ste moji
učeníci, keď budete mať
lásku medzi sebou.***

Ján 13:35

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk